

Posvetovanje o oddihu delovnih ljudi

Minuli teden, v četrtek, je bilo v Ljubljani posvetovanje o organizaciji oddiha za delovne ljudi. Posvet je sklical Republiški svet zveze sindikatov Slovenije, udeležili pa so se ga predstavniki počitniških skupnosti, predstavniki vodstev sindikalnih združenj večjih tovarn in podjetij in zastopniki strokovnih sindikatov.

Na sestanku so ugotovili, da smo pri organizaciji oddiha in ustvarjanju materialnih pogojev v tej smeri dosegli že zelo lepe uspehe. Slovenske gospodarske organizacije in ustanove imajo skupaj 275 počitniških domov 11.410 posteljami. Od tega je v Sloveniji 159 objektov te vrste, v sosednji Hrvaški pa 116. Od 159 slovenskih jih je večina prav na naši obali ob morju — skupaj 105 domov. Lani se je v teh domovih poslužilo pravice oddiha 102.700 delovnih ljudi Slovenije in njihovih svojcev.

V počitniške domove je bilo doslej vloženih nad pol milijarde dinarjev, ne računajoč pri tem tekoče dotacije in regresive uveljavljene v domovih. Letovanje v domovih se je že tako uveljavilo, da ni več problem, kako pripraviti ljudi do tega, da bi sploh šli na dopuste v te domove, marveč je zdaj osnovni problem, kako čim rentabilneje izkoristiti obstoječe kapacitete domov in kako čim ceneje še povečati njihovo število in zmogljivost. Izrednega pomena je še problem, kako čim bolj enakomerno porazdeliti dopuste, da bi bili domovi čim bolj in čim dlje izkoriščeni.

Domovom je treba zagotoviti gospodarnost in ekonomsko poslovanje, za kar bodo morali predvsem skrbeti organi družbenega upravljanja v teh objektih. Pomembno je tudi vprašanje dajanja regresov za letovanje v domovih, vendar pa se mnenja o kriterijih za njegovo dajanje še razhajajo in so še tehnični pomisleki proti dajanju pavšalnega regresa za dopust.

Na posvetovanje je bil kot predstavnik našega področja, ki je najmočnejše zastopano v slovenskem domačem turizmu, povabljen tudi sekretar OK ZKJ Koper Albert Jakopič-Kajtimir. V svojem obširnem dopisnem sporočilu razpravlja o obravnavani problematiki in v tehnetnem govoru orisal kratko zgodovino turističnega razvoja našega področja in načela, ki so nas vodila pri njegovi turistični izgradnji. Pojasnil je, kako nismo mogli dopustiti, da bi že v prvih letih po priključitvi k FLRJ vsled velikega pritiska na to področje anarhično posejali vso obalo z zaprtimi in ograjenimi objekti, ker bi s tem skoraj povsem zaprli dostop k morju veliki večini delovnih ljudi. Obenem tedaj še tudi ni bilo sredstev, da bi lahko zagotovili primerno izgradnjo domov, ki bi ustrezali našemu standardu in stopnji kulture, ker je bilo treba iz osnove poleg domov graditi tudi vse komunalne naprave od kanalizacije do vodovoda in električne napeljave, cest in poti, poštnih in drugih zvez itd. Da bi temu laže odpomogli, smo se sporazumeli o formiranju počitniških skupnosti, prek katerih bo laže reševati vsa omenjena vprašanja. S takšnim

zdrževanjem sredstev bo mogoče rentabilneje graditi, na razpolago bo več sredstev za izgradnjo komunalnih naprav; treba pa bo iti še dalje ter v tem sklopu misliti na skupne uslužnostne obrate v teh počitniških skupnostih: na kuhinje, pralnice itd. S tem bi prav gotovo dosegli tudi boljše korišćenje domov, raztegnili bi počitniško sezono na daljši čas, lahko bi se dogovarjali za zamenjavo postelj med posameznimi domovi in kolektivi, kar bo v bodočnosti omogočilo delovnim ljudem menjavo tudi med oddaljenejšimi kraji po vsej državi. Razen tega pa bi lahko po takšnih počitniških skupnostih držali za več domov skupaj upravnik skozi vse leto, s čimer bi dosegli, da bi bili ti domovi ves čas redno oskrbovani in odprti tudi izven sezone vsaj ob sobotah in nedeljah. To bi bilo velikega pomena, ker bi omogočilo kolektivom obisk in prijeten weekend skozi vse leto, medtem ko bi bili domovi daleč bolj izkoriščeni kot doslej.

Znana reč je, da so domovi na hrvaški obali Jadrana v splošnem bolj izkoriščeni kot naši. Zaradi liberalnejših predpisov pri gradnji so tudi mnogi slovenski kolektivi gradili (Nadaljevanje na 2. strani)

Letošnje praznovanje mednarodnega delavskega praznika lahko uvrstimo med največje in najbolj množične manifestacije jugoslovanskega ljudstva. Proslave

predsednika republike Tita in drugih najuglednejših udeležencev parade in gostov cele štiri ure. Tudi parada v Ljubljani je nudila najbolj pester prikaz naše gospodarske moči in nezadržnega elana delovnih kolektivov in graditeljev socializma iz vse Slovenije, ki so se strnili za letošnji delavski praznik v praznični Ljubljani. Tudi tukaj so kakor povsod in v slednjem koticu naše domovine vzplamtela čustva naših delovnih množic, ki so z gesli kot »Vsi borci za mir in družbeni napredek imajo v narodnih Jugoslavije iskrene prijatelje« izpričali ne le privrženost svoji socialistični domovini, temveč tudi pripadnost in povezanost z delavskim razredom vsega sveta.

Veličastno praznovanje po Jugoslaviji

predsednika republike Tita in drugih najuglednejših udeležencev parade in gostov cele štiri ure. Tudi parada v Ljubljani je nudila najbolj pester prikaz naše gospodarske moči in nezadržnega elana delovnih kolektivov in graditeljev socializma iz vse Slovenije, ki so se strnili za letošnji delavski praznik v praznični Ljubljani. Tudi tukaj so kakor povsod in v slednjem koticu naše domovine vzplamtela čustva naših delovnih množic, ki so z gesli kot »Vsi borci za mir in družbeni napredek imajo v narodnih Jugoslavije iskrene prijatelje« izpričali ne le privrženost svoji socialistični domovini, temveč tudi pripadnost in povezanost z delavskim razredom vsega sveta.

predsednika republike Tita in drugih najuglednejših udeležencev parade in gostov cele štiri ure. Tudi parada v Ljubljani je nudila najbolj pester prikaz naše gospodarske moči in nezadržnega elana delovnih kolektivov in graditeljev socializma iz vse Slovenije, ki so se strnili za letošnji delavski praznik v praznični Ljubljani. Tudi tukaj so kakor povsod in v slednjem koticu naše domovine vzplamtela čustva naših delovnih množic, ki so z gesli kot »Vsi borci za mir in družbeni napredek imajo v narodnih Jugoslavije iskrene prijatelje« izpričali ne le privrženost svoji socialistični domovini, temveč tudi pripadnost in povezanost z delavskim razredom vsega sveta.

Iz Kopra z ladjami okoli sveta

V juniju mesecu odpira »Splošna plovba Piran« že svojo drugo redno tovrno progo iz Kopra. Njene nove ladje »GORANKA«, »KOROTAN«, »PIRAN« in »ZRENJANIN« bodo vozile na progi okoli sveta. Vsak mesec bo odšla ena ladja na pot iz Kopra in bo v Jugoslaviji pristala še na Reki in v Baru, nato pa obiskala še pristanišča Beirut, Port Said, Karachi, Rangoon, Singapore, Djakarta, Hong Kong, Manila, Kobe, Osaka, Jokohama, San Francisco, Galveston, New Orleans, Havana, Tangeir, Genova, Alexandria, Beirut, Reka in končno Koper.

Razen tovora bodo ladje lahko prepeljale tudi določeno število potnikov. Vsekakor je uvedba nove proge dokaz naglega razvoja jugoslovanskega pomorstva, zlasti pa naglega vzpona piranske »SPLOŠNE PLOVBE«. Zaradi

Odlikovanja za 1. maj

Predsednik republike Josip Broz Tito je odlikoval ob mednarodnem delavskem prazniku večje število državljanov za zasluge pri socialističnem razvoju države. Trije državljani so dobili Red zasluge za narod I. stopnje, 6 Red zasluge za narod II. stopnje, 34 Red III. stopnje, 15 Medaljo dela, 11 državljanov pa je dobilo Red dela I. stopnje, med njimi pisatelj Tone Seliskar, 75 državljanov pa je dobilo Red dela II. stopnje, 1058 III. stopnje in 1942 je bilo odlikovanih z Medaljo dela.

Zakaj bi po tako imenitno opravljenem delu fantje ne bili nasmejani? Okoli vodje mehanične delavnice Stipeja Filipoviča so se zbrali ključavničarja Alojz Vičič in Franc Poropad, strugarja Srečko Frank in Emil Vičič, rezkar Jože Damojz, orodjar Jože Učič, plastičarji Vinko Grč, Jože Dekleva in Ivan Boštjančič ter drugi mehaniki, ki so sodelovali pri izdelavi strojne naprave za proizvodnjo plastične pene

Bil je res naš veliki praznik

Delovni ljudje koprškega okraja smo letos doživeli Prvi maj kot še nikoli doslej. Skupaj z vsemi jugoslovanskimi ljudmi smo praznovali kar tri jubileje hkrati, ki so vsak zase svoj praznik. Slavili smo Prvi maj kot tak in sedemdeset let, odkar ga praznujejo delavci vsega sveta, slavili pa smo tudi petnajst let naše svetle svobode in deset let delavskega samoupravljanja, ki je v tem času postalo osnovna sila našega družbenega razvoja.

Brez števila je bilo proslav po šolah, tovarnah in podjetjih, kmetskih zadrugah in posestvih, po ustanovah in zavodih, po vaseh in naseljih koprškega okraja. Posebno lepe pa so bile slavnosti po naših občinskih središčih in v Kopru. V koprski gledališki hiši je bila na predvečer slavnostna akademija, na kateri je o zgodovinskem nastanku in razvoju praznika ter njegovem pomenu in okoliščinah, v katerih ga letos slavimo, govoril član CK ZKJ in član Izvršnega komiteja CK ZKS, naš okrajni sekretar Albert Jakopič-Kajtimir. V Postojni je na podobni prireditvi govoril predsednik OLO Koper Albin Drujc, v Izoli podpredsednik OLO inž. Peter Aljančič, v Piranu predsednik občine Davorin Ferligoj, v Sežani sekretar občinskega komiteja ZK Alfonz Grmek itd.

Hkrati z nami Slovenci so na obali praznovali Prvi maj tudi pripadniki italijanske manjšine, saj je bilo med drugimi zastavami v okrašenih mestih videti tudi italijanske z rdečo zvezdo. V njihovem imenu je praznik pozdravil na akademiji v Kopru tudi njihov predstavnik, član občinskega komiteja ZK v Kopru Leo Fusili.

V bogatih povorkah (prednjačila je Izola) so naši delovni kolektivi prikazali dosežene uspehe zadnje petletke, dosežene že skoraj v starih letih. V Kopru je bila v novem delu hotela Triglav odprta razstava, ki kaže razvoj gospodarstva in komunalnih dejavnosti, socialno zdravstvenih služb in stanovanjske izgradnje. Mnogi delovni kolektivi so s posebnimi uspehi praznovali letošnji praznik. Posebej se je odlikoval oddelek tovarne Iplas iz Kopra v Podgradu (berite spodaj), z veseljem pa so zlasti Pivčani pozdravili otvoritev novega zdravstvenega doma.

S kresovi in baklami in bengaličnimi ognji je imela posebno veselje naša mladina, ki je z nami vred proslavila ta praznik — sredi učenja in priprav na življenje, ko bo morala z naših ram prevzeti breme nadaljnje izgradnje naše močne domovine socialističnih ljudi Jugoslavije.

Ob tednu Rdečega križa (od 8. do 15. maja)

Rdeči križ je družbena organizacija, ki se je rodila sredi vojne vihrje že pred 100 leti, da bi lajšala bedo in trpljenje vojnih žrtev. V starem družbenem redu je lahko zajemala le ozko področje pomoči v vojnah in ob elementarnih nesrečah.

Organizacija Rdečega križa se je v novi Jugoslaviji prebila iz ozkega pojmovanja gole humanosti ter zrasla v aktivnega borca za telesno in duševno zdravje človeka. Vsa povojna leta je RK posvetil največ skrbi zdravstvenemu prosvetljevanju in vzgoji prebivalstva, boju proti tuberkulozi, proti alkoholizmu. Sodeloval je pri malih asanacijah, pri negovanju bolnikov na domu, v boju za preprečevanje nesreč, pri prvi pomoči, za zdravo prehrano, v skrbi za matere in otroke itd.

Ögromno je bilo napravljenega in uspehi so vidni povsod. Vendar moramo naše dosedanje delo kritično oceniti. Še veliko več bi napravili, če bi naše aktiviste, absolvente tečajev tudi »ozneje spremljali pri delu in jih ponovno klicali na izpopolnjevanje. Morda smo bili včasih tudi preveč šablonski: naše delo ni povsod temeljilo na realnih pokazateljih zdravstvenega stanja prebivalstva. V bodoče bomo morali posvečati še več pozornosti družbenemu upravljanju. Naše najboljše aktiviste moramo vključiti v upravne odbore zdravstvenih in socialnih ustanov. Še tesneje se moramo povezati in sodelovati z organizacijami in ustanovami za izobraževanje mladine in odraslih. Povečati moramo skrb za primerno zaposlovanje delovnih invalidov, bolnih in starejših oseb. Poiskati najučinkovitejše oblike dela RK v stanovanjskih skupnostih.

Številnost našega članstva, obsežnost in važnost nalog aktivistov RK in dejstvo, da je v delu RK zajet del družbene vzgoje prebivalstva, nam narekuje, da vsebinsko našega dela kot tudi delovne metode usmerjamo v luči družbenega razvoja t. j. k napredku in miru, k srečnejšemu življenju za vse.

Dr. Ivan Kastelic

sami ustvarjajo osnovna sredstva

Razen strojev za izdelavo najlonskih vrečk so v lastni mehanični delavnici izdelali tudi celotno strojno napravo za proizvodnjo plastične pene — edino te vrste v Jugoslaviji — Prelep dar skupnosti za 1. maj

V mali obratni dvorani v »Iplasu« v Podgradu vam z upravičenim zadovoljstvom pokažejo pet strojev (ekstruderjev), na katerih vsak dan izdelajo poldrugo tona najlon vrečk.

»Sami smo jih izdelali v naši mali mehanični delavnici...« pravijo za uvod. Deset in deset tisoče najlon vrečk raznih velikosti vsak dan, pomislite, ko stojite ob strojih, ki tako igrivo gnetejo, valjajo in oblikujejo maso v belo prozorne tulce ter jih kakor z matematičnim užitkom v sekundnih presledkih odrezujejo v najlon vrečke.

»Tako smo začeli sami ustvarjati

osnovna sredstva,« tjavdan pripomni vodja mehanične delavnice Stipe Filipovič. Obratovodja Ivo Sosič pa vas vsem že povabi v vrhno obratno dvorano.

Dobra polovica dvorane je preprežena z raznimi strojnimi napravami: kotli, stiskalnice, sesalke, neštete cevi, premikajoči se transporter, v kotu, ob koncu strojne naprave, pa so zvrhoma naložene ploskve in kvadrati snežno bele plastične pene.

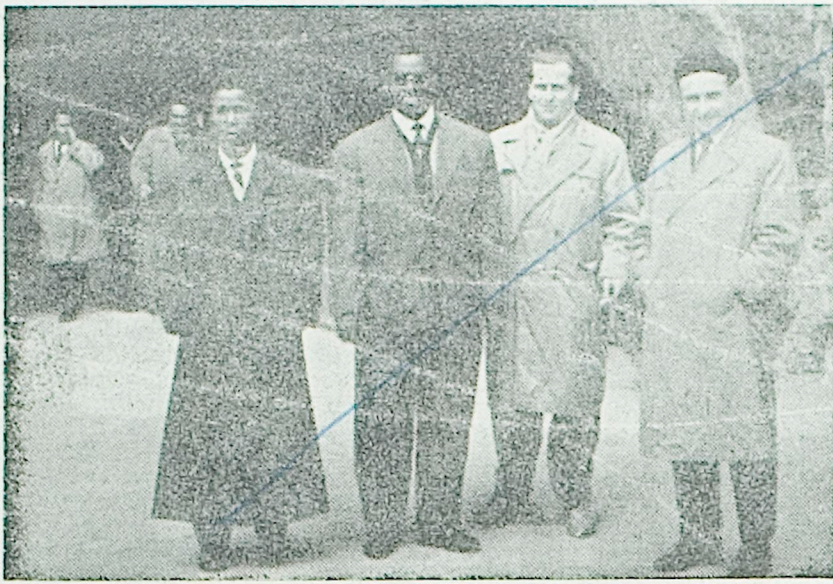
Pred dobrim letom so se lotili dela: po načrtih in nekaj fotografijah iz Anglije so v svoji mehanični delavnici izdelali celotno strojno napravo.

V tujini bi nas veljala nad 30 milijonov deviznih dinarjev, v lastni delavnici pa znaša račun zanjo komajda deset milijonov.

»To je doslej v Jugoslaviji edini stroj za izdelavo plastične pene. Njegova zmogljivost je tolikšna, da bomo zdaleč krili vse trenutne potrebe in še za izvoz bo ostalo. Za prvi maj je stekla proizvodnja. Zadovoljni smo z njo...«

Vsestranske uporabnosti plastične pene za sedaj še ni mogoče naštet. »Najprej gre iz tovarne kot surovina za avtoindustrijo, za tapetništvo, pohištveno industrijo, za industrije gospodinskih in stanovanjskih predmetov. Pripravljamo pa že načrt za proizvodnjo končnih izdelkov: umivalne gobe, pralne ploskve, najrazličnejše preproge, igračke vseh vrst in oblik, fina in lahka embalaža in še vrsta drugih predmetov široke potrošnje.«

Trdo in težko pa iznajdljivo se v Podgradu delali mehaniki, ključavničarji, strugarji, rezkarji in plastičarji, da zdaj kipeče teče izpod stroja »pena bodočnosti«, kakor ji pravijo v evropski industriji. S tem edinim, doma narejenim strojem, smo tako rekoč brez noč postali iz uvoznika tega blaga izvoznik. Vsa naša industrija pa je s to surovino pridobila neslutene možnosti za izdelavo najraznovrstnejših potrošnih predmetov.

Pred prazniki je bil pri nas na obisku gvinejski minister za javna dela Kamar Bengali. Najprej je bil v Postojnski jami (fotografiran pred jamo drugi od leve), nato pa je obiskal še tovarno Tomos in Portorož

Za Prvi maj v piranski občini

V piranski občini so proslavili Praznik dela z novimi delovnimi zmagami. Na vseh številnih internih akademijah in proslavah, ki so jih priredile sindikalne podružnice za svoje kolektive, so pregledovali dosedanje letošnje proizvodne uspehe in ugotovili, da ni bojzani, da ne bi že letos izpolnili petletni plan, predviden do konca prihodnjega leta. V tem smislu je govoril tudi predsednik ObLO, Davorin Ferligoj, na svečani akademiji, ki je bila na večer pred praznikom v gledališču Tartini. V svojih izjavah je izhajal iz dejstva, da sovpada letošnje praznovanje prvega maja z desetletnico delavskega samoupravljanja.

Za praznik so v tej najmočnejši turistični občini Slovenije predali svojemu namenu tri nove turistične objekte. V Portorožu sta začela poslovati nova bencinska črpalka in nov bife, ki ga je uredil piranski hotel »Metropol« v protu morju ležečih prostorih Ljudskega doma. Tudi ta lokal je prijetno urejen, razen tega pa se namerava odlikovati po dobri postrežbi in kljub temu zmernih cenah.

V slovitih »Beneški hiši« na Tartinijevem trgu v Piranu pa so za Praznik dela z majhno slovesnostjo odprli novo turistično poslovalnico koprškega avtoturističnega podjetja »Slavnik«. Po dve-

letnih adaptacijskih delih, ki so zaradi velike zgodovinske in arhitektonsko-umetniške vrednosti zgradbe zahtevala skrajno strokovnost in pazljivost, je končno bila izročena turizmu poslovalnica, ki lahko služi v ponos ne samo Piranu, temveč vsemu našemu turizmu. Kakor je na otvoritveni slovesnosti poudaril tov. Ferligoj, gre kolektivu »Slavnika« veliko priznanje, ker se je lotil ureditve tega poslojpa s takim razumevanjem turističnih potreb in ni gledal samo na ekonomsko plat nove turistične postojanke, temveč predvsem na kulturno poslanstvo, ki ga lahko ima pravilno usmerjeni turizem. Predsednik

ObLO Piran se je v imenu prebivalstva občine zahvalil vsem, ki so sodelovali pri ureditvi tega objekta, ki pomeni lepo in potrebno dopolnilo možnosti za nudenje turističnih uslug.

Na otvoritveni slovesnosti se je vsem, ki so sodelovali pri ureditvi te lepe turistične postojanke, zahvalil tudi direktor »Slavnika« Viktor Ropret. Posebno priznanje je izrekel tovarišema Andreju Gravisiju in tajniku podjetja Orlandu Glavini. Poslovalnico je predal v upravljanje tov. Slavki Boršič, izkušeni in priljubljeni turistični delavki, znani širom bo Evropi kot izredno dober vodič po naših krajih. Jule

Mladi Italijani - novi člani LMS

Konec preteklega meseca je bil v Izoli slovesen sprejem mladih članov italijanskega kulturnega krožka »Giordano Bruno« v organizacijo LMS. Med gosti so bili predsednica OK LMS Koper Marija Vogričeva ter mladinski predstavnik iz Izole, pozdravni nagovor pa je imel predsednik italijanskega kulturnega krožka Dario Scher. Sprejem mladih Italijanov v LMS je rezultat vse tesnejšega sodelovanja med slovensko mladino in mladino italijanske narodnostne manjšine.

Sam sprejem je imel navdse slavnostno obeležje. Sekretar občinskega komiteja mladine Buanassisi je prebral novim članom statut LMS ter govoril o svetlih tradicijah in junaških podvigih naše mladine, ki je z velikimi žrtvami pomagala osvoboditi na-

šo domovino. Pred izvedbo kulturnega programa so predstavniki občinskega komiteja LMS v Izoli podarili italijanskemu kulturnemu krožku več slik.

Posvetovanje o oddihu

(Nadaljevanje s 1. strani)

dili svoje domove v hrvaški Istri in Primorju. Toda zdaj, ko imamo generalni urbanistični načrt v glavnem izdelan in smo si precej na jasnem, kako in kje bomo na našem obalnem področju postavljali počitniške domove, odpadajo mnoge ovire, ki so doslej branile kolektivom prihod na našo obalo. Tovariš Kajtimir je zagotovil udeležencem posveta, da je posledaj samo vprašanje lokacije obvezno za vse zainteresirane. Takoj ko je dobilo, pa lahko neovirano izvedejo gradnjo doma po lastnem pro-

jektu, ki ga lahko naročijo kjerkoli. Da bi podaljšali sezono tudi v zimski meseci, da bi bolje izkoristili počitniške domove, bomo vsekakor šli na gradnjo zimskega kopalnišča v Portorožu z vsemi termalnimi napravami, kar bo omogočilo tudi dopustnikom v zimskih mesecih kopanje v morski vodi in vse veselje s tem v zvezi.

Ob koncu posvetovanja so udeleženci sprejeli soglasen sklep, da se v prihodnje orientirajo pri graditvi novih domov predvsem in samo na Slovenijo ter zlasti na obalno področje.

Hrpeljska občina in turizem

Med najbolj privlačne turistične zanimivosti v hrpeljski občini in v istrsko-kraškem predelu nasploh sodi 1028 metrov visok Slavnik. Ze dolga desetletja je znan kot priljubljena izletniška postojanka, odkar pa je bila pred nekaj leti zgrajena tik pod njegovim vrhom Tumova koča in do nje speljana avtomobilska cesta, je obisk planincev in izletnikov vsako leto večji. Zato je letošnji občinski družbeni plan predvidel nekaj sredstev za razširitev koče, vendar pa se že slišijo predlogi, naj bi kočo preuredili v gorski hotel, da bi nudil tudi počitniško bivanje v letnih in zimskih mesecih.

Glede gostinstva v Kozini velja omeniti, da ima gostinsko podjetje

Jadran kot edino tovrstno podjetje družbenega sektorja v občini pet obratov v Kozini, Hrpeljah in obrat na območnem bloku v Krvavem potoku. To podjetje še sedaj posluje v neprimernih prostorih, vendar pa v minulem letu in pol z uspehom. Nekeč je Jadran posloval z izgubo in kolektiv je prejel celo 80 odstotne plače, ko pa je novo vodstvo pričelo z delom v tesnem sodelovanju z občino in ob uveljavljanju organov družbenega upravljanja, je šlo na bolje. Tako so lani zabeležili od 42 milijonov dinarjev planiranega prometa celo 43.420.000 dinarjev bruto in milijon 200 tisoč dinarjev čistega dohodka. Lani so tudi preuredili kuhinjo v centralnem obratu, izboljšali

kakovost hrane in izplačali stare dolge. Velikega pomena pa je bilo, da sta delavski svet in upravni odbor večkrat razpravljala o poslovanju podjetja ter utrdila delovno disciplino, vendar za sedaj še nista uspela zaposliti več kvalificiranih gostincev, čeprav so samska stanovanja na razpolago in tudi plače zadovoljive.

Gostinsko podjetje Jadran bo v kratkem v Kozini uredilo tujsko sobo s tremi ležišči, kasneje pa morda še tri sobe za prehodne goste. Sedaj urejajo restavracijski vrh in v sezonskih mesecih bodo nudili gostom izbrana jedila in tudi razvedrilo z glasbo in plesom.

Velika naloga čaka komisijo občinskega odbora SZDL za olepšanje zunanjega lica vasi. Ta komisija bo med drugim morala poskrbeti za ureditev prostorov okrog klavnice, novih stanovanjskih in upravnih zgradb, okrog avtobusnih postajališč itd.

Ker pa je občina za letos svoja sredstva v večji meri usmerila v nadaljnjo gradnjo gospodarskih objektov, bi bilo prav, če bi tudi gospodarske organizacije pri delitvi čistega dohodka upoštevale občinske komunalne in negospodarske investicijske potrebe in tako pripomogle k hitrejšemu razvoju turizma. Nekaj sredstev za razvoj turizma sicer občina lahko prispeva, vendar pa mora predvsem upoštevati gradnjo opekarnice v Obrovu, gradnjo žagarskega objekta podjetja »Telka« in obnovo nekaterih trgovskih ter gostinskih obratov. In prav zaradi tega, ker je za hrpeljsko občino turizem pomembna, z doslej slabo razvita gospodarstva dopolnilna dejavnost, velja o tem predlogu razmisлити in najti primerno rešitev. —X

KONEC VLADNE KRIZE V ITALIJI

za šest mesecev

Po dolgi vladni krizi, ki je zadnja dva meseca pretresala Italijo, je končno pretekli petek izglasoval italijanski senat zaupnico krščanskodemokratski vladi premiera Tambronijsa. Razmerje glasov — 128 proti 110 — očitno kaže na močno nasprotno strujo. Nove vlade ne marajo celo dve stranki desnice — liberalci in monarhisti — in končno tudi leve

struje v sami krščanskodemokratski stranki, ker se ne strinjajo s podporo, ki jo nudijo Tambronijsu fašisti. Sicer pa bo nova vlada pripravila v bistvu samo proračun in ga predložila skupščini ter pazila, da bo Italija zastopana na predvidenih mednarodnih konferencah. Mandat vlade pa je omejen do 31. oktobra letos.

Partizanski pohod študentov po Istri

Tradicija partizanskih pohodov študentov našega okraja se je začela lani, ko so v proslavo 40-letnice KPJ pripravili prvi partizanski pohod po Brkinih. Lanskoletne izkušnje in uspeh so jih spodbudili, da bodo tudi letos pripravili nekaj podobnega. V štirnednevem pohodu po vaseh slovenske Istre bodo obiskali bolj odmaknjene vasi, partizanska taborišča, bunkerje ali kraje bojev in tako obudili spomin na odpor naših ljudi proti fašizmu. Študentje bodo spoznali življenje po vaseh, v katere bolj poredkoma zaidejo, in navezali tesnejše stike z ljudmi. Pohod predstavlja eno izmed nalog, ki so si jih postavili študentje že prejšnja leta in jih zadnje čase načrtno uresničujejo: Spoznati hočejo temeljito svoj

okraj, tako njegove gospodarske, politične in kulturne pa tudi zgodovinske probleme. V ta namen so pripravili lanski pohod v Brkinne, seminar v Ankaranu, pripravili vrsto predavanj okrajnih funkcionarjev v Ljubljani o problematiki okraja in vzpostavili tesnejše sodelovanje z okrajem in občini, od koder so doma.

Zamisel pohoda po slovenski Istri obsega precejšnjo pot, saj bodo v 4 dneh obiskali nekaj manj kot 30 vasi.

Prvi dan poti — 11. maja — nameravajo potovati iz Kopra proti Kortam—Strunjanu—Sečovljam—Novi vasi—na Raven—Koštabono do Šmarji, kjer bo zvečer kulturni večer.

Naslednji dan bodo šli mimo Dragonje v Labor, obiskali bunker Frenka in nadaljevali pot v Boršt—Truške—Popetre do Gračiča, kjer bo drugi kulturni večer.

Tretji dan bo šla pot v Kubeč—Hrastovlje—Podpeč—Loko—Črni kal—Gabrovico—Tinjan—Dekane do Pridvorca, kjer bo tretji kulturni večer.

Zadnji dan gre pot v Lopar—Marežice in se konča popoldne v Kopru. Razen kratkih kulturnih programov, ki jih bodo imeli v Šmarjah, Gračiču in Pridvoru, bodo študentje spotoma položili vence pred spomenike in spominske plošče tistih vasi, mimo katerih bodo šli. Obiskali bodo tudi

vse tiste pomembne partizanske kraje, ki ležijo ob njihovi poti.

V soboto 14. maja se bodo ob 18. uri skupno s koprskim občinstvom udeležili otvoritve slikarske razstave svojega tovariša Apollonia Zvesta, ki bo razstavljai v mali dvorani koprškega gledališča. V nedeljo bodo zaključili svoj pohod z udeležbo na proslavah občinskega praznika v Kopru. Računajo, da bo šlo na pohod nad 40 študentov in gostov. Povabili so poleg občinskih funkcionarjev še predstavnike srednjih šol v okraju in tržaške srednješole. Pri organiziranju pohoda so naleteli na veliko razumevanje in podporo občinskih in okrajnih forumov, zato upajo, da bodo v polni meri uresničili svoj osnovno misel: bolje spoznati svoj okraj, ljudje pa bodo bolj spoznali študente. M. S.

PRVOMAJSKI IZLETI

V dneh prvomajskega praznovanja je le malokdo upal na udobno potovanje, saj se ob takih priložnostih osebni promet izredno poveča. Vendar so se pri avtopodjetju »Slavnik« tudi tokrat izkazali z dobro organizacijo prevozov in so z uvedbo dodatnih vozil omogočili potovanje več kot 5000 osebam. Samo na rednih pogajeh je vozilo v prazničnih dneh kar 25 avtobusov, torej 10 več kot običajno. Razen tega pa so s Slavnikovimi avtobusi opravili številni kolektivi tudi več daljših eno- ali dvodnevni izletov v najlepše predele Slovenije in celo na Hrvaško. Po številu udeležencev lahko sodimo, da so najbolj priljubljene izletniške točke Plitvička jezera, grad Stattenberg na Štajerskem, Mokrice, Bovec, Kranjska gora in Logarska dolina. b

NOVA PODRUŽNICA

Razvoj koprškega pristanišča je pritegnil vrsto podjetij, ki se bavijo s pomorskim gospodarstvom, v Koper. Izvedeli smo, da je sklenilo reško špedicijsko podjetje »GRADSPED« ustanoviti svojo podružnico v našem mestu in je v to svrhu že odkupilo od nekoga koprškega podjetja poslovne prostore. Glede na razveseljivo dejstvo, da je vedno več podjetij, ki zaradi naglega razvoja pristanišča žele imeti svoje poslovne prostore v Kopru bi bilo potrebno začeti z gradnjo primerne poslovne stavbe, v kateri bi lahko dobila prostore vsa zainteresirana podjetja. mm

V ČAST 1. MAJA

Preteklo nedeljo sta imeli SD »Danko Marušič« iz Izole in SD Tobačne tovarne v Ljubljani prijateljsko srečanje v streljanju z zračno puško. Tekmovanje je bilo v počastitev 1. maja in na dostojni višini, saj so izolski strelci dosegli kar 1764 krogov od 2000 možnih, medtem ko so gostje iz Ljubljane bili občutno slabši s 1510 doseženimi krogi.

Sicer pa se strelski šport v Izoli in okolici vse bolj uveljavlja. Pretekli mesec je bila na primer v okviru izolskega SD ustanovljena tudi strelska sekcija v vasi Dvorci nad Izolo, ki je že uspešno začela z delom. Družina v Izoli je namreč podarila novi sekciji 2 zračni puški in nekaj municije. V. Z.

TUDI UPRAVNI USLUŽBENCI

V počastitev delavskega praznika 1. maja je sindikalna podružnica občinskih uslužbencev v Ilirski Bistrici imela v soboto, 30. aprila v domu Druženih organizacij, slavnostno sejo. Predsednik sindikalne podružnice Franc Češarek je govoril o razvoju delavskega gibanja, nakar so delegati odnesli vence pred spomenik padlih borcev v Vojkovem drevo-redu.

Obvestilo

LASTNIKI MOTORNH VOZIL, POZOR!

Oddelek za notranje zadeve OLO Koper obvešča vse lastnike motornih vozil, da ni treba deponirati evidenčnih tablic neregistriranih vozil. Zata bodo do 30. maja 1960 izdalec pristojne postaje Ljudske milice proti plačilu in predložitvi prometnega dovoljenja posebne nalepke za vozila, registrirana za leto 1960.

Zaradi kontrole prometno-varnostnih uslužbencev morajo biti nalepke nameščene: pri avtomobilih na vetrobrano, pri motornih kolesih pa na ščitniku ali drugem vidnem kraju.

Vnebojvestah

ISTANBUL — Tudi ta teden je prišlo v Istanbul do velikih demonstracij proti vladi premiera Menderesa. Več kot 3 tisoč študentov je kljub obsednemu stanju in stalni pripravljenosti vojske in policije nosilo po mestu transparente z napisi »Zahtevamo svobodo« in podobno. Z glasnim vpitjem so zahtevali turški študentje tudi odstop predsednika Menderesa, vendar sta vojska in policija demonstrante naglo razgnali.

ZENEVA — V Palači narodov v Zenevi se je začelo 13. zasedanje svetovne zdravstvene organizacije. Zasedanja se udeležujejo delegati iz 87 držav članic, med temi tudi zastopniki Jugoslavije. Na skoraj tri tedne trajajočem zasedanju bodo v prvi vrsti obravnavali vprašanja o razširitvi dejavnosti svetovne zdravstvene organizacije v afriških državah, predvsem pri zatiranju nalezljivih boleznih in vzgoji strokovnih kadrov za pomoč afriški celini.

ASUNSION — Na argentisko-paragvajski meji je ponovno prišlo do spopada med večjo skupino oboroženih Argentinec, ki so vdrli čez reko Parano v Paragvaj, in policijskimi enotami te južno-ameriške države. Poskus napadalec, da bi zasedli neko obmejno paragvajsko mesto, ni uspel.

NEW ORLEANS — Preteklo soboto je zaključil svoj obisk v ZDA predsednik francoske republike De Gaulle, ki je bil tukaj na službenih razgovorih z ameriškim predsednikom Eisenhowerjem.

WANDENBERG: Zastopnik ameriškega poskusnega oporišča Wandenberg v Kaliforniji je te dni izjavil, da je tudi gondola njihovega umetnega satelita »Discoverer 11« postala satelit Zemlje in brez motenj nadaljuje svojo pot. Uprava ZDA za aeronavtilko pa sporoča, da je ameriški satelit »Pionir V« na svoji poti proti Soncu oddaljen od Zemlje že 9 milijonov kilometrov. Poročilo nadalje navaja, da radijske naprave brezhibno delujejo in da bo potrebno sprožiti večji oddajnik šele, ko bo satelit 12 do 16 milijonov kilometrov od Zemlje.

Po poti napredka v kmetijstvu

V nedeljo, 24. aprila, je bilo v Sežani važno posvetovanje o problematiki kmetijskega združništva. Temu posvetovanju je prisostvovalo okrog 60 članov združenega sveta in članov upravnega odbora KZ Sežana ter zastopnikov krajevnih odborov, krajevnih organizacij SZDL, osnovnih organizacij ZKS in organizacij Ljudske mladine z omočja kmetijske zadruge. Neizbežna naloga, ki jo ima kmetijstvo v pasivnih predelih, med kakršno sodi tudi naš Kras, je preusmerjanje kmetijstva na proizvodnjo najbolj donosnih kultur, delovno silo pa, ki se iz leta v leto močneje seli iz vasi v industrijske kraje, zamenjati s strojno obdelavo zemlje. Kadar kmetijska zadruga ali občina kupuje zemljo ali jo jemlje v zakup, bi morala prej proučiti pogoje za njeno obdelavo.

V kmetijstvu je treba znižati proizvodne stroške. Z manjšim trudom in z manjšo izgubo časa je treba proizvodnjo stalno dvigati, kako bo sicer kraški kmet z zastarelim in dragim načinom obdelave mogel konkurirati cenam kmetijskih pridelkov iz drugih predelov države, kjer uvajajo mehanizacijo in druge agrotehnične ukrepe? Kljub raznim pomislekom je praksa že pokazala, da je strojna obdelava mogoča tudi na Krasu. Seveda bo treba v tej smeri še marsikaj napraviti. Tudi strojna obdelava sloni na gospodarskem računu in bo tem cenejša, čim bolj bodo stroji racionalno izkoriščeni. Zato je nujno potrebno ustvarjati večje komplekse. Mejniki med parcelami ne smejo postati ovira za razvoj kmetijske proizvodnje. Nujnost preusmeritve kmetijstva je torej na dlani, vendar si je ni mogoče zamisliti brez sodelovanja med kmetijsko zadrugo in njenimi posameznimi člani. Na eni strani je torej kmetijska organizacija s stroji in drugimi sredstvi, na drugi strani pa kmet z zemljo. Namen sodelovanja so obojestranske koristi. Brez koristi na obeh straneh bi bila kooperacija prazna beseda. K izvajanju naloga v kmetijstvu je treba pristopati načrtno in to kar naj se ustvarja, naj bo vzorno. Nepravilnost in nedoslednost je treba odpravljati sproti. Pri tem se lahko tako zadruga kot kmetje bogato poslužujejo smernic, ki so nakazane v referatu tovariša Kardelja. Dobro bi tudi bilo, če

bi se kmetijski proizvajalci bolj zanimali za splošen napredek kmetijstva v naši državi in drugod po svetu. Večja razgledanost bo brez dvoma prispevala k opuščenju zastarelih in zaostalih oblik na tudi odnosov v kmetijski proizvodnji in bo dala več pobud za pospešeno uvajanje kooperacijskih oblik.

Naloga kmetijske zadruge in vseh kmetovalcev je, da načrt dosledno izvedejo. To pa je tudi naloga vseh organov družbenega upravljanja in vseh političnih organizacij na vasi. Podobni sestanki so bili v nedeljo tudi v Komnu, Senožečah in Štanjelu.

NEUREJEN KATASTER

Na področju občine Ilirska Bistrica je kataster zemljiških površin precej neurejen, zaradi česar pride večkrat do težav pri odmeri davkov. Občinski organi sicer poskušajo odpravljati napake kolikor je v danih pogojih mogoče, vendar je bilo na zborih volivcev govora, da bo moral to stanje dokončno urediti okrajni katastrski urad. Zal tega vprašanja že lep čas nihče ni načel, zato se volivci upravičeno sprašujejo, če bodo z meritvenimi deli končno le začeli. J. S.

Pred modernizacijo »Jadrolinije«

● potniškem pomorskem prometu in o problemih, ki so z njim v zvezi, smo že nekajkrat pisali. Med drugim smo tudi omenili, da je plovni park »Jadrolinije« bolj ali manj zastarel in da ne ustreza več potrebam sodobnega rednega linijskega prometa. Tudi nove ladje, ki so bile zgrajene v zadnjem času, ne ustrezajo več današnjim zahtevam, ker so prepočasne.

V zadnjem času so v »Jadroliniji« mnogo razpravljali o reorganizaciji oziroma nadaljnji organizaciji pomorskega potniškega prometa pri nas. »Jadrolinija« je namreč od danes edino podjetje, ki vzdržuje takšen promet in prejema zato vsako leto velike dotacije. Zadnje dni pa so prišli v tem podjetju do zaključka, da morajo svoje poslovanje usmeriti h gospodarski neodvisnosti. Med drugim so ugotovili, da so ladje zaradi počasnosti neprikladne, da je potrebno štediti z gorivom in mazivom, zmanjšati trajanje popravil in število havarij na ladjah, boljše organizirati delo na ladjah, pazljiveje poslovati s tovorom itd.

V obnovi plovne parka, ki ga predvideva perspektivni načrt in ki mora biti ostvarjen do konca leta 1965, bodo zgradile naše ladjedelnice za »Jadrolinijo« 41 potniških in potniško-tovornih ladij s skupno 28.880 BRT in bodo imele 17.890 potniških mest. V tem času bodo vzeli iz prometa 21 starih parnikov s skupaj 4.940

BRT in 6.920 potniškimi mesti. Tako bo »Jadrolinija« imela 23.940 BRT in 10.870 potniških mest. Novi plovni objekti bodo predvsem hitrejši od dosedanjih; predvidena je gradnja luksuznih potniških ladij z okrog 2.000 BRT, ki bodo razvijale 22 in 24 milj ekonomske hitrosti na uro. Te ladje bodo lahko prevažale tudi po 20 do 30 osebnih avtomobilov in bodo imele prostorne salone z velikim številom udobnih sedežev letalskega tipa. S takšnimi plovni objekti bo mogoče v enem dnevu premeriti daljavo od Reke

Napoved vremena

od 6. do 13. maja

Obdobje hladnega vremena s padavinami je mimo ter je pričakovati popolno ustalitev. Delno poslabšanje vremena je pričakovati samo v prvih dneh prihodnjega tedna.

do Kotora. Zgradili bodo tudi sodobne trajekte za povezavo obale z nekaterimi otoki.

Ta perspektivni načrt izgradnje in obnove plovne parka »Jadrolinije« pravkar dopolnjujejo z uvedbo hidrogliserjev. »Jadrolinija« se je odločila, da jih bo nekaj nabavila in jih vključila v promet tam, kjer so največje konic in kjer je potrebno potnike hitro prevažati iz kraja v kraj.

»Jadrolinija« bo za svojo obnovo že v naslednjem letu prejela velik kredit. S takšnimi ukrepi in z gradnjo sodobnih in hitrejših plovni objektov bo kolektiv podjetja bržkone dosegel gospodarsko samostojnost ali pa vsaj do najvišje mere zmanjšal dotacijo, ki mu je potrebna za kritje izgube v našem pomorskem potniškem prometu.

RAST IN RAZVOJ PODJETJA ISTRA BENZ V KOPRU

Na nekdanjem smetišču letos milijarda

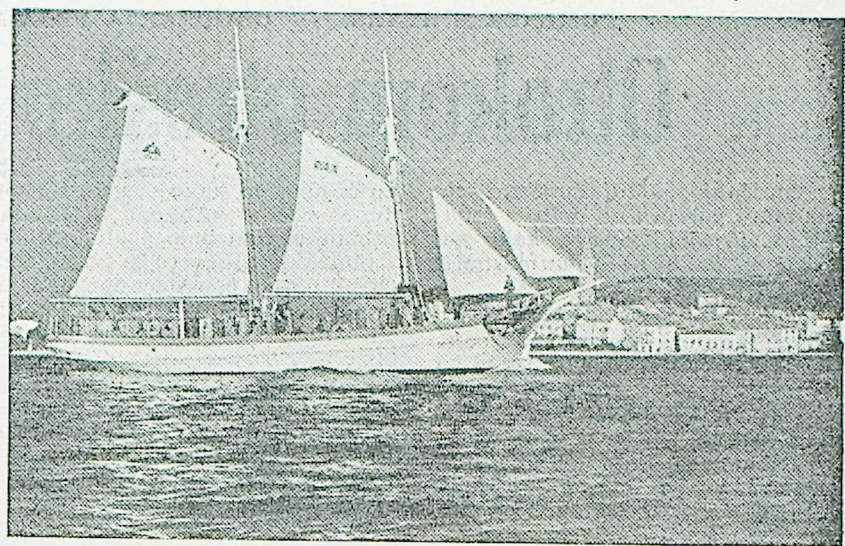
V okviru praznovanja 1. maja je delavski svet podjetja »Istra-Benz« Koper imel slavnostno sejo, na kateri so nagradili osem delavcev, ki so že deset let v podjetju, z denarnimi nagradami, zapletenimi urami in diplomami. Slavnostni seji so prisostvovali tudi podpredsednik OLO inž. Peter Aljančič, podpredsednik ObLO Marko Rainer in predsednik občinskega odbora SZDL Rado Pišot-Sokol. Slednja dva sta pozdravila prizadevni delovni kolektiv in mu dala priznanje za dosežene uspehe.

Podjetje je bilo ustanovljeno 1. avgusta 1947 kot odtok za gorivo pri podjetju »Adria«. Pobudo za ustanovitev je dala takratna VUJA, organizacija ustanovitev pa je bila zaupana Angelu Grudnu, ki je bil tudi prvi direktor. Začetek poslovanja je bil poln težav in ovir. Brez potrebnih osnovnih sredstev se je moralo podjetje boriti z zasebniki, lastniki naprav za prodajo goriv in maziv. Vse blago so dovažale ladje po morju v navadnih sodih. Bivša VUJA je večkrat z velikim razumevanjem prisločila na pomoč z vpregami in vozovi za prevoz sodov iz pristanišča. Ker podjetje ni imelo na razpolago rezerviranih, je v začetku poslovanja streglo potrošnikom kar z ročnimi črpalkami neposredno iz sodov. Julija 1948 se je odtok osamosvojl in postal podjetje z nazivom »Istra-Benz« Koper. Prva večja pridobitev je bila avtocesterna s priklopi in tovorni avtomobil. Dne 11. marca 1951 je podjetje prevzel v upravljanje delovni kolektiv. Ze tisto leto je podjetje nabavilo avtomatizirane električne črpalke in organiziralo novo poslovno enoto — odtok za pline. V razdobju od leta 1953 do 1959 je podjetje

zgradilo nove poslovne prostore v Bujah, Umagu, Koprju, Divači in na Kozlini. V Koprju ima nove upravne prostore, skladišče, garažo in moderno urejen manipulativni prostor. Skupno ima danes osem poslovnih enot, kjer dobijo vozniški motoristi vozil vsa potrebna goriva in maziva.

V pripravi so dela za izgradnjo nove poslovne enote na križišču cest Ankaran—Trst—Koper—Ljubljana in v Izoli. V Piranu pa je v rekonstrukciji tamkajšnja poslovalnica, kjer bodo zamenjali tudi stare ročne črpalke z električnimi.

Podjetje razpolaga in upravlja z osnovnimi sredstvi v vrednosti nekaj nad 95 milijonov dinarjev. Pri postopni nabavi osnovnih sredstev je podjetje samo financiralo nabavo letv s 73,7% iz lastnih sredstev, 13,6% vrednosti je prizadevni kolektiv od-

M/J »BURJA« med vožnjo ob naši obali

M/J Burja spet v službi turizma

Motorna jadrnica »Burja«, last Obalne plovbe Piran, je tudi letos edina ladja te vrste, ki služi v turistične namene. Ze v predsezoni je vozila turiste na krajshe izlete v Umag, Ankaran, Poreč,

Rovinj in v Lirski kanal. V letošnji sezoni pa ima vodstvo Obalne plovbe v načrtu več daljših potovanj, med katerimi velja omeniti predvsem potovanja v Benetke in v Grčijo ter krožna

potovanja ob dalmatinski obali ter njenih otokih. Za turiste bo nedvomno najbolj privlačno potovanje skozi Kornatski arhipelag, ki je s svojimi številnimi romantičnimi otočki in zalivi ter naravnimi kopaljši prava Meka za ljubitelje samote in ribolova.

Obnovljena jahta je tudi ustrezno urejena in sodobno opremljena. Potnikom je na razpolago osem kabin, salon z barom ter motorni čoln za krajše vožnje in ribolov.

Jahta »Burja« je letos opravila že več izletov v Umag ter izlet v Lirski kanal in Ankaran. V Lirskem kanalu so si turisti ogledali gojišča ostrig ter se z njimi tudi posladkali v novem in arhitektonsko originalnem paviljonu.

Preteklo sredo je z »Burjo« ponovno potovalo večje število tujih turistov v Lirski kanal, za prvomajske praznike pa je bilo predvideno prvo potovanje v Benetke. S. C.

France Bevk v II. Bistrici

Ljudska univerza v Ilirski Bistrici je pretekli teden priredila v kino dvorani literarni večer, na katerem so sodelovali naši vidni pisatelji, med njimi tudi France Bevk. J.

Nova ribiška družina na Koprskem

Športni ribiči koprškega okraja so včlanjeni v Ribiški družini Postojna in Ilirska Bistrica. Športni ribiči Vremske doline in južno od nje pa do morja bodo te dni ustanovili svojo ribiško dru-

žino Koper. Do sedaj se je že prijavilo več kot 30 sladkovodnih ribičev za člane nove ribiške družine. Svoj ustanovni občni zbor bodo imeli v nedeljo, 8. maja ob 9. uri v Zadrudnem domu v Divači. Vabljeni so vsi ljubitelji športnega ribolova na ta zbor, kjer bodo razdeljene ribolovne dovolilnice. Še posebej so vabljeni zastopniki političnih in množičnih organizacij, da se bodo spoznali s problematiko tega športnega izživljanja v našem okraju.

Miran

Kje so ladje

- P/I »BIHAC« je 23. aprila odplula iz Ploče za Emden, kamor prispe 9. maja
- M/I »BLED« je 2. maja odplula iz Kopra za New York, kamor prispe 19. maja
- M/I »BOHINJ« je 3. maja pristala v Tangerju, nato pa nadaljevala pot v Savono, Genova, Neapelj in prispe nato v Reko in Koper
- M/I »BOVEC« je 28. aprila prispela v Boston, nato pa odpluje v Filadelfijo, Baltimore, Wilmington, Savannah in bo 20. maja odplula iz New Yorka za Reko in Koper
- P/I »DUBROVNIK« je 1. maja priplula v Rotterdam, kjer manipulira s tovorom
- M/I »GORANKA« je 4. maja odplula iz Splita
- M/I »GORENJSKA« je na popravilu v piranski ladjedelnici
- P/I »LJUBLJANA« je 5. maja priplula v Zdanov, kjer raztovarja
- M/I »MARTIN KR PAN« je 1. maja priplula v Ploče, kjer raztovarja
- M/I »PIRAN« je 2. maja priplula v Jokohamo, kjer manipulira s tovorom
- P/I »POHORJE« je v Bahía Blanca, kjer raztovarja blago za Amsterdam in Bremen
- P/I »ROG« je 22. aprila priplula v East London, kjer raztovarja
- M/I »TRBOVLJE« je 1. maja priplula v Baltimore, kjer raztovarja in naklada
- P/I »ZELENGORA« bo na poti v Avonmouth 9. maja pristala v Adenu

MODERNIZACIJA CEST V MAKEDONJI

Razen pripravljajalnih del na trasi avtomobilske ceste »Bratstvo in enotnost« gradijo v Makedoniji še več cest ali pa modernizirajo stare. Dogradili so že cesto od Titovega Vesela preko Stipa do Strumice, dolgo okrog 110 km, pravkar pa modernizirajo cesti od Bitolja do Prilepa in od Skopja do Te-tova.

TITOGRAJ DOBIL NOVO LETALIŠČE

V Golubovcih pri Titogradu so pretekli teden izročili svojemu namenu sodobno civilno letališče. Vzletišče novega letališča je dolgo 2500 metrov, široko pa 60 metrov. Dolžina in širina vzletišča bosta dopuščali pristajanje tudi največjim letalom. Vsekakor je zanimivo tudi to, da je bilo staro titograjsko letališče lani po številu potnikov na drugem mestu v Jugoslaviji, takoj za beograjskim.

POMENEK S STARŠI — ODGOVARJA PEDAGOŠKO DRUŠTVO

Otrokom otroško družbo

Vprašanje: »Moj šestletni sin ne mara posoditi ali deliti s tovarišem. Prosim, povejte, kako naj ravnam, da bi se sedanje stanje izboljšalo.«

Na Vaše skopo vprašanje je odgovor težaven, ker nam je znana le starost Vašega sinčka. Da bi na vprašanje lahko v redu in zadovoljivo odgovorili, bi bilo potrebno vedeti še kaj več, n. pr.: kateri otrok je po vrsti, ali je morda odinček, katere boleznici je prebolel, ali živi z vami tudi babica, dedek in sploh kaj več o razmerah v Vaši družini.

Predpostavljamo, da Vaš otrok ni prebolel kakšnih resnejših bolezni, ali vsaj ne takih, ki bi ga resneje zavirale v njegovem telesnem in duševnem razvoju. Zadržanje otroka, ki ga navajate, je bržkone najbolj vidno pri igri z vrstnikom. Poudariti je treba, da ima igra zelo velik pomen za telesni in duševni razvoj otroka in jo velikokrat uporablja kot način zdravljenja. Za otrokov normalni razvoj je igra nujnost; otrok, ki se premočno igra, postaja razdražljiv in nervozen, saj pri njem ne pride do sprostitve nakopičenih sil. Če v zgodnjem detinstvu otrok spoznava sebe in svojo okolico na ta način, da se igra s svojimi udi — rokami in nogami, otipava predmete, jih tlači v usta, tolče z igračkami.

Že nekako v 8. mesecu pa se že začne doba ugotavljanja, preverjanja, ko začne lomiti igračke. Ni

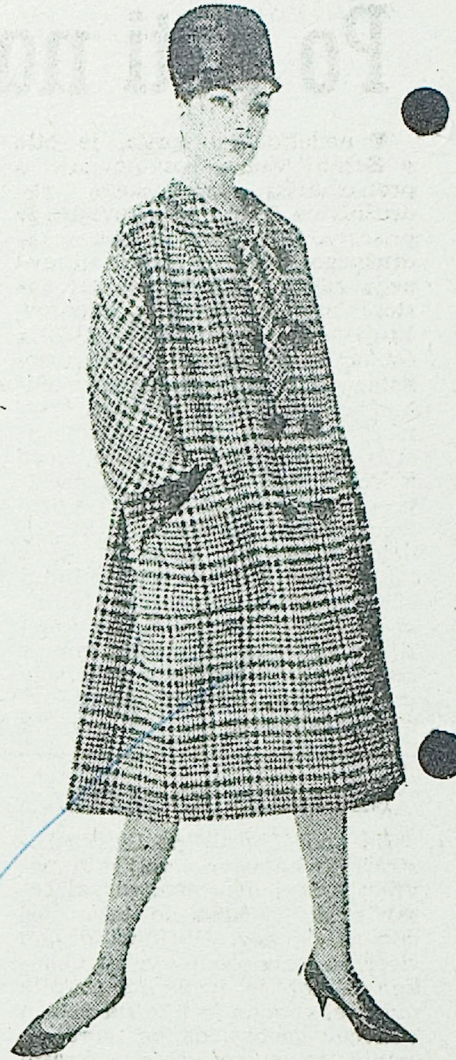
izraz ne vem kake surovosti, kot bi morda s strahom ugotovila pretankočutna babica ali teta, če s punčino glavo tolče po mizici. Otroci igrače posebej, pogovarja se z njimi kot z živimi bitji in jim pripisuje najrazličnejše lastnosti. To je tako imenovana imitativna igra, ki se pojavlja nekako ob koncu 2. leta. Dalje pride doba, ko mu prevrtni stol predstavlja ladjo, avto ali celo letalo; včasih mu palica predstavlja konja, ki ga zajaše in kar opazuje ga, kako živo doživlja, kako se jezi nad konjem, ga spodbuja itd. Kmalu pa otrok začne v igri posnemati vzore iz domačega življenja: kako mama kuha, pere itd., deček posnema očeta, bratca ali sestrico. Res je, da se otrok spočetka igra sam, a vedno bolj in bolj se kaže potreba po tovarišiji. Treba je namreč vedeti, da igra pripravlja otroka za življenje v družbi. Ob tovariših pri igri se navaja otrok na sodelovanje, na podrejanje in tudi vodenje — ukazovanje, torej sprejema in daje. Če se otrok pretežno ali vedno igra sam, postaja sebičen, nedružaben, netovariški in pri igri s tovariši skoraj vedno prihaja do konfliktov — sporov. Zelo dobro je, da ima otrok, če je le možno majhen, a svoj koticček za igranje, kjer skrbi sam za red in skratka »gospodari« sam. Sem bodo tudi radi prihajali vrstniki, da se bodo »v miru« igrali. Tak prostor je lahko

v stanovanju ali na prostem.

Dalje domnevamo, da Vaš sinček ni imel dovolj družbe pri igranju. Pustite ga v družbo, ker se bo igranje z vrstniki moral prej ko slej privaditi, sicer bodo ob vstopu v šolo nastajale morda še hujše težave, ko se bo zelo težko prilagodil redu v šoli in ne bo ujel pravega stika s součenci. S tem bi nastala nevarnost, da bi mu postal razredni kolektiv nezajelna sredina.

Verjetno ste tudi v zamči pogrešili, če ste mu stalno zabičevali, da dražjih igračk ne sme jemati s

seboj, ko se igra z drugimi. Tako ste mu odnos do tovarišev pri igri sugerirali; premočne egoistične tendence pa tudi otroška družba ne prenese oziroma izloči prevelikega egoista. Na morebitno tarnanje, da ga tovariši ne marajo, ne reagirajte napačno, t. j. ne iščite krivde le pri drugih, ampak mu nekako dopovejte, da mora biti dober z njimi, da se morajo lepo igrati in podobno. Seveda naj igrače za igro sam izbira, posebno pa igrače, za katere tovariši vedo, da jih ima. Manjše neспорazume naj odpravljajo otroci sami in se Vi vtičajte čim manj. Otroci običajno hitreje in bolje opravijo kot pa mi odrasli, ker gledamo navadno stvari popolnoma drugače, kot pa otroci. Zato naj velja še enkrat: otrokom otroško družbo! D. B.

Spomladanski plašč iz karlstatega blaga. Posebni je nizk ovratnik, ki se veže v dolg voz. Plašč se zapenja dvorstno

Novo revije

NASA ŽENA, STEV 4

Iz vsebine:
Ivan Potrč: Nezadržna rast (Ob 1. maju); V. F.: Razstava »Družina in gospodinjstvo 1960 v Zagrebu«; Meta Sever: Pri delavkah v živilski industriji; Kaj so to standardi in čemu so potrebni?; Iz organizacije; Umrla je Škapinova mama; Mednarodni pregled; Izkoriščanje otroškega dela ob začetku kapitalističnega razvoja pri nas; J. B.: Potopis s Floride; G. de Maupassant: Mesec; J. Copić: Lepota, naša lepa skrb; Film; Nove knjige; Zaupni pomenki; Roman; Zanimivosti; Kozmetika; Iz dispanzerja za žene; Zdravniški odgovori; Gospodinjstvo; Moda.

SKICE IZ NOVINARSKÉ BELEŽNICE

BREZ KOMENTARJA

MOČNEJŠI IN ŠIBKEJŠI SPOL

Zboleli so vsi trije naenkrat, oče, mama in desetletni sin. Vrgla jih je gripa.

Najprej je začela stokati mama. Vrtele so se ji stene stanovanja in na stropu je plesala pisana mavrica barv, če je zaprla oči.

»Oh, to si mi pravi junak.« se je rogala oče. »Malce gripe in vročnice, pa se že greš modernega slikarja.«

»Le počakaj, da prideš na vrsto!«

»Meniš, da že nisem? Toda moški smo večji junaki, več zdržimo.

Draga moja, to je druga konstitucija. Močnejši spol, kaj hočeš,

žene ste pač žene in pika.«

»Tako je,« je soglašal sinček.

Drugi dan sta ležala mama in sin. Vročina čez štirideset. Mama si je ogrinjala haljo, ko je vstajala in kuhala čaj, dajala aspirine.

Močnejši spol se je rogala. Toda zboldnjaj med lopaticami ga je opomnil, da si je zmeril vročino. Bilo je skoraj osemindeset in takoj je zlezal pod odejo.

»Mama, čitaj mi.« — »Mama, limonado.« — »Liter čaja in praške, ne vidiš, da mi vročina raste?« — Žena si je opotekala ogrinjala haljo, skoraj brez zavesti stiskala limono, mešala sladkor, kuhala čaje. Ko se je ulegla, je skušala brati. Toda črke so preveč poplesavale.

»Mamica, ne bom praška...« — »Moker sem, daj mi sveže perilo.« — »Daj, prinesi, vzemi, odnesi. Zvečer se je pošteno oblekla in odtavala k sosedji telefonirati po zdravnika.

»Nocoj bo težko, pozni ste že. Jutri gotovo. Toliko je obiskov.« Zdravnik je prišel drugi dan popoldne. »Tovariš, vi lahko že malce vstanete, saj nimate niti sedemindeset več. Otrok tudi, kar dobro mu je. Le ven ne smeta. Vi, tovarišica, pa morate ostati vsaj še nekaj dni strogo v postelji. Imate hudo influenco, ki vam lahko pustí posledice.«

»Saj pravim, tovariš doktor, ženske so pač ženske. Pogledjte mene in sina! V dveh dneh sva jo odpravila kot nič. Toda ženske so in bodo vedno ostale šibkejši spol!«

Odlomki iz zgodovine Rdečega križa

Rdeči križ je pridobitev modernega časa. V prejšnjih stoletjih nesreča enega ni zanimala drugemu, danes pa, če trpi v vojni ranjen vojak ali se izgubi ujetnik v kopici dogodkov, ali išče mati izgubljene otroke v porušeni Agadirju, ali umirajo demonstrantje v Jahanesburgu ali Seulu, prvsod vira zastava Rdečega križa kot znak pomoči in rešitve. Najdemo ga v naselju gobavcev v Afriki, na postopju antimalarične postaje, na kamionu z zdravili in sanitetnim materialom v Turčiji, v taborišču beguncem, ima ga na rokavu aktivist prve pomoči, najdemo ga povsod, kjer človek pomaga sočloveku.

In vendar je komaj sto let, kar je bila ideja RK spočeta. Ideja medsebojne pomoči je sicer zelo stara, morali pa so se najti ljudje, ki so svoje življenje posvetili tej ideji, ljudje, ki so jo znali oživitviti in jo organizirati. Upravičeno lahko trdimo, da so ljudje, odkar nosijo ime »človek« imeli nek topel odnos do trepečega sočloveka, četudi časi sami niso družbi dovoljevali, da bi humanistične odnose med ljudmi negovala in razvijala. Človek pač ni imel vedno tiste vrednosti, ki mu jo želimo dati danes, ko v vsakem človeku upoštevamo njegovo osebnost, ko smo prepričani, da noben človek ni samo povprečen človek.

V starem egiptovskem papirusu beremo: »Dal sem kruha lačnemu, vode žejnemu, obleko golemu.« O perzijskem vladarju Kiru vemo, da je ukazal svojim zdravnikom, da morajo zdraviti tudi ranjene sovražne voja-

ke. Iz krščanske mitologije poznamo zgodbo o usmiljenem Samaritanu, iz srbske literature pa čudovit primer Kosovske srednje veke.

Evropski srednji vek je bil za vse to gluhi in slepi in je človeka razvednotil do konca. Ljudje so bili samo fevdalna in cerkvena gosposka, tlačen pa je bil brezpravna raja. Srednjeveške vojne so bile grozovite predvsem v odnosu do ranjencev. Ranjeni vojak ni imel nikake vrednosti. Vojaški vojni počasi začela pronicati misel, da je treba ljudem v potrebi pomagati. Krimska vojna je, lahko rečemo, šolski primer, ki kaže na ene strani staro miselnost, kakršna je še vladala v glavah nekaterih zdravnikov in sanitetnih, in nemogoče odnose do ranjenih in bolnih vojakov, na drugi strani pa prve, že uspešne poskuse organizirane pomoči in nege ranjencev. Timesov dopisnik Russel, ki je obiskal nekatere vojaške bolnice v Scutariju nasproti Carigrada, je ves ogorčen brzojavno poročal o strahotnih razmerah, ki vladajo v teh bolnišnicah. Dolžil je vodstvo angleške vojaške sanitete, da prepušča vojake da brez vsake pomoči in v mukah umirajo. Lazareti, ki jih je obiskal, so bili opremljeni slabše kot najslabše ubožnice. Niso imeli potrebnega platna za obvezovanje ran, niti operacijske mize, niti kloroforma za operacije. Dnevno je umiralo ogromno vojakov. Angleško vojno ministrstvo je že tretji dan po izidu prvega poročila pod pritiskom javnega mnjenja moralo kapitulirati in prositi Florence Nightingale, predstojnika Zavoda za bolničarke za pomoč. Nightingalova, ki je medtem že sama nudila svojo pomoč, se je s 33 svojimi bolničarkami odpravila v Turčijo. Nightingalova, ki se je izsolala v Franciji in Nemčiji za bolničarko ob hudem nasprotovanju svoje aristokratske družine — poklic bolničarke je namreč večkrat veljal za globoko poniževalnega, opravljala so ga le moralno manjvredne ženske, pijanke in kriminalke kot kaznen za svoj prestop — se je v Scutariju zgrozila nad tem, kar je videla. Vodstvo bolnišnice je videlo v njej le vsiljivko, oviral so jo pri delu in govorili »za prisadom umrež« z Miss Nightingalovo ali brez nje. Vendar se je Nightingalova lotila dela z nadčloveško voljo. Sama je prišla za

vsako delo, ribala, prala, čistila, energično zahtevala pomoči iz Anglije. Za vsakega vojaka je imela tudi ljubeznjivo besedo. Po njenem prihodu se je umrljivost na oddelkih bistveno znižala. Vojaki so pisali domov dolga pisma. O njej in jo imenovali »Lady s svetilk«. Takole je pisal domov eden njenih varovancev: »Za nas je velika uteha videti jo, kako se postelje v roki hodi od postelje do postelje. Z nekom spregovori nekaj besedic, drugemu se nasmejne, tretjejo spet poboža po glavi. Vsi bi radi gorvili za njo, vsakdo bi ji rad stisnil dobrotno roko in ji rekel besedico v zahvalo. Pa ni mogoče. Preveč nas je, na stotine. Toda mi ljubimo njeno senco, ki lebdi na stenah, kadar hodi po sobah.« Ko je bila Krimska vojna končana, so Nightingalovo sprejeli v Angliji kot največjega heroja. Njen vpliv v Angliji je bil izreden. Osnovala je šolo za bolničarke, napisala je knjige o negi bolnikov, bolničarski službi, zdravstvenem prosvetljenju mesta in vasi itd. Nega bolnikov in sestrska služba sta nerazdružljivo povezani z njenim imenom.

Krimska vojna je bila torej končana, z njo pa zaključeno tudi obdobje, ko ranjen in bolan vojak nista bila deležna pomoči. Potrebna pa je bila še ena vojna, da bi dozorela misel, da je človek vreden, da nekdo poskrbi zanj kadar je v največjih težavah, takrat, ko gre za vse, ko gre za življenje.

Bilo je 24. junija 1859, ko je bila bitka pokrajina pod Gardskim jezerom v severni Italiji, z vasicama San Marino in pa Solferino, prizorišče silne bitke, v kateri so se borili Italijani za zedinjeno Italijo proti Avstrijcem. Italijanom so pomagali tudi Francozi. Tako so tega dne stale tri armade druga proti drugi. Po 14 urah neizprosne pobitanja so v paničnem begu Avstrijci zbežali z bojišča. Bitka pri Solferinu je zahtevala do tedaj še neznan žrtve in prelite krvi. Sanitetna služba je bila povsem nezadostno organizirana. Ranjenci so ostajali na bojišču v vročem junijskem soncu in v prahu, ki so ga divjaki bojujoči se vojaki. Na bojnem polju je ranjenih skoro 40 tisoč mrtvih in ranjenih.

Med civilisti, ki so priskočili na pomoč, je bil tudi Henry Dunant, ženevski trgovec in bančnik.

Nadaljevanje (po zapiskih prof. Demšarja)

Praktične halje za domače delo in pospravljanje. Če niste prijateljica hlač ali če ste morda močnejše postave in vam hlače ne pristojajo, bo najbolje, da si omislite eno izmed delovnih halj, ki jih vidite na naši sliki

ARIGO

KOMBINAT KONZERVNE INDUSTRIJE Delamaris

IZOLA

EKONOMNO

PRANILNO

HITRO

OKUSNO

OB TEDNU MUZEJEV V KOPRU

Koprski urbanistični in stavbni spomeniki

Za Teden muzejev je muzej v Kopru postavil v Mali galeriji izredno zanimivo, pomembno in poučno razstavo »Koprski urbanistični in stavbni spomeniki«.

Vzrok za to razstavo je bilo več. Koprski pedagog so večkrat nagovarjali muzej, naj jim na nek način omogoči praktični vpogled v številne kulturne spomenike Kopra. Podobne želje so postavljali domači in tuji turisti, turistični uradi, pa tudi urbanisti in spomeniško-varstveni organi.

Razstava je rezultat dolgotrajnih študij in številnih tehničnih posegov — ob tej priložnosti je treba dati priznanje tudi tovarni Tomos, ki je s svojo foto-službo bila muzeju v veliko pomoč — in dokazuje, da je bil Koper v zgodovini pomembno mesto v severnem delu Jadrana. Iz obsežnega gradiva je mogoče razbrati, da je v malokaterem slovenskem mestu, seveda iste velikosti, skoncentrirano tolikšno bogastvo kulturno-zgodovinskih spomenikov iz raznih obdobij kot je to primer v Kopru in to kljub večkratnim pustošenjem v zgodovini.

Strokovnjak, arhitekt iz Poljske, ki je nedavno obiskal Koper, je pri ogledu kulturnih spomenikov Kopra dejal, da je Koper pravzaprav muzej, ki razstavlja tisočletne dosežke umetniškega stvarstva vseh stilov.

Na razstavi je mogoče videti številne koprške panorame, od najstarejše iz leta 1516 do konca 19. stoletja.

Kvalitetne fotografije koprškega obzidja in utrdb, ki so z malimi razlikami varovalj Koper do začetka 19. stoletja, vidimo na drugem panoju. Najbolj se nam vtisne v spomin »Levji grad«, utrdba, ki je bila približno 100 korakov od vrat na Mudi v sme-

ri Skocjan. Koper hrani od te utrdbe, ki so jo Avstrijci zravnali z zemljo 1820. leta, še danes beneškega leva, muzejski lapidarij na vrtu pa hrani iz neposredne bližine »Levjeva gradu« dve veliki vazi.

Bogati opisi dajejo izčrpne zgodovinske orise. Preseneča bogato gradivo o nekdanjem koprskem obzidju, koprskih vratih, romanskih, gotških in drugih kulturnih spomenikih. Lepo uspele fotografije teh spomenikov in njihova mesta so označena na načrtih in bodo omogočila našim ljudem, da si bodo spomenike ogledali na kraju samem in da bodo posej pozornost kot doslej bdeli nad bogato urbanistično in stavbno kulturno dediščino Kopra. Zelja organizatorjev razstave pa je, da bi Koprčani prenašali domačim in tujim turistom tudi svoje znanje o koprskih kulturnih spomenikih.

Janez Kramar

Zasliševanje s čarobno šibo

(Odlomek iz potopisa ZAMORSKA DEŽELA OB POPROVI OBALI, ki je izšla v zbirki Globus založbe Mladinska knjiga v prevodu Alberta Široka in z originalnimi fotografijami)

Medtem ko sem jaz menil, da je bila v tem primeru le morda na delu resnična zver, je bil Boina Kui drugačnega mnenja. Zanj je bil to drzen poskus, ki naj bi preslepil poglavarje, da imajo te žrtve na vesti res pravi leopardi in da bi zato odpustili nadaljnje preiskave. Brez najmanjšega sočutja je dal poklicati prav najbližje sorodnike pokojnika in jih začel zasliševati. Ker pa ni mogel priti do zaželenega uspeha ne s prisego ob tajinstvenih čarovnijah ne z mučenjem, je določil za drugi dan veliko zasliševanje s čarobno šibo.

Prav nič ni bilo jasno, kakaj je tako surovo zasliševal prav sorodnike žrtev. »Sasswood-palaver«, zasliševanje s čarobno šibo, pa bi si bil rad ogledal.

Na namig Boina Kuia je začela ena na tleh čepečih žena

počasi trkati po šibi čarovnice. Trkala je z majhno palico v počasnem enakomernem ritmu. Smrtna tišina na trgu je imela za afriške razmere nekaj grozljivega na sebi. Zamorka je nepremično buljila v svojo šibo, ki jo je držala v stegnjenih otrplih rokah pro-

HORST MÜNICH

ti zemlji. Kakor je postajalo trkanje s palico po šibi čedalje hitrejša in hitrejša, tako so postajale čarovnice čedalje bolj trde in otrple roke in vse telo. Potem je zaobrnila oči in začela z odrevenelo roko biti po zemlji in taktu. Trkanje je postajalo glasnejše, močnejše in hitrejša, pa tudi udarci s šibo po zemlji so postajali hitrejši in krčevitejši. Nenadoma pa je spreletela telo žene divja trzavica, omahnila je na tla in med neprestanim udarjanjem s šibo se je v težkem hipnotičnem spanju in divjih krčih valjala po tleh in se poganjala naprej pa spet nazaj. Zbegani in preplašeni gledalci so se začeli umikati in z njimi se je umikala s prestrašenimi izbuljenimi očmi tudi petorica morilcev. Kakor da bi čakala prav na ta trenutek, je planila zdaj čarovnica v skoku na ženo, ki je stala poleg štirih mož. Kakor poblaznela je nepopisno divje opletala s šibo po žrtvi. Ta se je s krikom zrušila na tla, močje pa so se prestrašeni umikali pred njo kakor pred kačo. To divjo blaznost, vreščanje žene, vpitje množice in strahovite udarce sem komaj še prenašal, toda, preden sem prišel iz tega morečega začudenja in sem se mogel odločiti, da bi kaj ukrenil, je nesrečna žena, po kateri je neprestano opletala šibo, nekaj zaupila, narkar je nekaj mož besno čarovnico z brezobzirno surovostjo zgrabilo in odrgalo od njene žrtve. Tedaj pa so priskočile njene prejšnje spremljevalke, jo prijele za drgetajoča ramena, ji razklenile krčevite roke in potisnile ves ta trzajoči snop živcev in mišic k tlu. Njena otrplost je potem polagoma popustila, naposled pa je žena popolnoma izčrpana in nezavestna obležala na tleh kakor mrtva.

Medtem so močje še bolj divje in brezobzirno planili na pretepeno in zdelano ženo ter jo odvlekli pred poglavarje. V groznem strahu in silnem razburjenju je neprestano ponavljala ene in iste besede: »Jaz sem bila! Vse vem! Pobijte me! Pobijte me! Med strašnimi, poblaznelimi kriki groze ni mogla spraviti iz sebe nobene druge besede.

Dovolj mi je bilo teh srednjeveških grozot in sem se že bal,

Naši filmi

Na terenih Kosmeta in Metohije je posnel režiser Zilka Mitrović film KAPTAN LES, ki govori o borbah enot KNOJ z balističnimi bandami. Te bande so bile v času vojne na področju Kosmeta neke vrste oblast in so se v prvih dneh po kapitulaciji Nemčije zavlekle v gore, od koder so napadale in ropale. Kmeti, ki so med balisti, se žele vrniti domov, ko zvedo, da je sklenjen mir, komandanti pa jim skušajo to preprečiti. Film so posneli v totalitopu. V glavnih vlogah nastopata Marija Tocinavska in Aleksander Gavrić (da sliki), dalje še Dmtar Costarov, Isfet Begoli, Darko Damrovski, Dušan Tadić, Zlatimir Stojimirov in drugi

Kabriolet

NAŠI FILMI ZA FESTIVAL V CANNESU

Za XIII. mednarodni filmski festival, ki bo od 2. do 20. maja v Cannesu, je naša zvezna komisija, ki določa filme za prikazovanje na mednarodnih festivalih, sklenila poslati najnovejši film Franceta Stiglica »Deveti krog« (proizvodnja Jadran filma), med dokumentarnimi filmi pa »Mali vlak« v režiji Branislava Bastića (proizvodnja Lovčen-film). Na festivalu televizijskega filma, ki bo v Cannesu istočasno, pa nas bo zastopal film Milenka Strpeca »Do mozga kosti«.

IZ LJUBLJANSKEGA GLEDALIŠKEGA ŽIVLJENJA

Zadnji teden aprila je gostoval v Ljubljani ansambel Drame hrvaškega narodnega kazališta iz Zagreba. Prvi večer so zagrebški gostje uprizorili Krležovo dramo »Aretija«, ki jo pozna ljubljansko gledališko občinstvo po uprizoritvi domačega ansambla, drugi večer pa staro kajkavsko komedijo »Diogeneš« Tita Brezovačkoga. Ob prihodu v Ljubljano so zagrebške dramske umetnike pozdravili predstavniki Drame SNG in OLO Ljubljana. Gostovanje je bilo v okviru vsakoletnih kulturnih stikov med našimi in zagrebškimi dramskimi umetniki.

Ob stoletnici rojstva ruskega dramatika Antona Pavloviča Čehova je Drama SNG v Ljubljani uprizorila njegovo znano delo »Češnjev vrt«, ki sodi v trilogijo z dramami »Striček Vanja« in »Tri sestre«. Dramo je po prevodu Josipa Vidmarja režiral in scenso zasnoval Viktor Molka.

»FILMSKI RAZGLEDI« ZVEZE SVOBODI

Pred kratkim je izšla prva številka »Filmskih razgledov«, ki jih izdaja Prosvetni servis pri Zvezi Svobod in prosvetnih društev Slovenije. Ti razgledi so namenjeni predvsem filmskim klubom in seveda ostalim, ki jih zanima vprašanje filmske vzgoje. Revija je ciklostirana in bo izhajala šestkrat letno. Prva letošnja številka prinaša nekaj zelo zanimivih sestavkov o filmu, njegovem pomenu in vplivu, odnosu mladine do filma, o televiziiji ter o propagandni dejavnosti v naši kinematografiji.

JUGOSLOVANSKI UMETNIKI RAZSTAVLJAJO V MILANU

V privatni galeriji »Millone« v Milanu razstavlja skupina jugoslovanskih umetnikov 34 svojih novjših del. To so slikarji Janez Bernik, Oton Gliha, Peter Lubar, Marij Pregelj in Gabrijel Stupica, grafik Riko Debenjak ter kipar Drago Rišar. Iz Milana bodo prenesli razstavo v nekatere najbolj znane privatne galerije v drugih krajih Italije, med njimi tudi v Rim.

Novitete

Mladinska knjiga za starejše in šolo

Howard Fast: Zadnja meja. To delo ameriškega pisatelja je izdala Mladinska knjiga v svoji zbirki »Skoljka«. Fastov roman se godi na ameriškem zapadu leta 1878 in pripoveduje o resničnem dogodku, ki so ga avtorjeve polizvedbe rešile pozabe. Knjiga govori resnico o tistem ameriškem zapadu, o katerem je napisano toliko lažne literature in posnetih toliko osladnih filmov. To je tragična epopeja indijanskega rodu Cheyenov, ki hoče kloniti pred kolonizacijo in vojsko. Nad njim se začne pokol, ki razburja javnost, da morajo uradniki v Washingtonu popustiti. Prevod je oskrbel Janko Moder.

Jože Knaflič: Izdajalec Gogo. Izdala Mladinska knjiga v zbirki »Skoljka«. Izdajalec Gogo je pretresljiva povest iz časov bolgarskih vstaj proti turškemu trinoštvu. Tragični izdajalec, ki je kriv smrti vstajnikov, mora ostati živ, da bi do smrti nosil v sebi zločin, v katerega ga je pahnila njegova iznakažena narava. Pripovedovanje je živo in neposredno, za zgodbo pa je zvedel pisatelj na svojem potovanju po Bolgariji.

Anton Ingolič: Črni labirinti. V tem delu, ki ga je bila izdala Mladinska knjiga se je lotil pisatelj Anton Ingolič nadvse zanimivega problema, problema naših izseljencev. Motto tega romana so besede: »Se preden so se slovenski ljudje odpravili na tuje, so že govorili o tem, kdaj se bodo vrnili — Mnogi so zares trdno verjeli, da bodo prav kmalu pospravili svoje reči... Precej je bilo tudi takšnih, ki jim je smrt pretregala razgovor o vrnitvi.« Okrog te vodilne misli je spletel pisatelj zgodbo o slovenskih izseljencih-rudarjih v Franciji.

France Prešeren: Pesmi in pisma. V knjižnici Kondor, kjer izhajajo izbrana dela iz domače in svetovne književnosti so izšle te dni pesmi in pisma Franceta Prešerna, ki jih je uredil dr. A. Slodnjak. Kljub velikim izdajam Prešerenovih del, je to prva knjiga, kjer je zbrano vse, kar je bil Prešeren napisal. Prof. Slodnjak je uvrstil v to izdajo tudi Prešerenove nemške pesmi, ki jim je dodal Zupančičeve prevode, mimo tega pa tudi

njegova nemško pisana pisma, ki so prvič v celoti prevedena v slovenščino.

In še mojstra pesniške besede

Dve zbirki pesmi za otroke je poslala pred kratkim na knjižni trg ljubljanska založba Mladinska knjiga. Avtor prve knjige je Poljak Julian Tuwin, prevajalca Lojze Krakar in Mitja Mejak, ilustrator Jože Ciuha, naslov pa LOKOMOTIVA. Pesnik Tuwin sodi danes med največje mojstre poljske pesniške besede. Razen pesniških zbirk, namenjenih odraslim bralcem, pa je pisal tudi čudovite otroške pesmi. Prevečata jih izredna domišljija in velika ljubezen do življenja, razen tega pa se odlikujejo še po iskrenem humorju, igrivosti in človeško topli in prisični izpovedi. Tuwinova otroška lirika je poljski mladini tako dragocena kot naši Zupančičev Ciecban.

Druga knjiga v tej zvrsti so Aleksandra S. Puškina PRAVLJICE v prevodu Otona Zupančiča in Mileta Klopčiča ter z ilustracijami Jožeta Ciuhe. Čeprav je minilo že sto dvajset in več let, odkar je Puškin napisal te pravljice, vendar so še danes prav tako priljubljeno branje za mlade in stare kot pred sto leti. V knjigi je pet pravljic, polnih lepote, pesniške domiselnosti in ljudskega izraza, da jim čas ne more do živeta. To so tudi pravljice, ki so navadno vsaj v odlomkih v šolskih čitankah, rusko ljudstvo pa jih je sploh sprejelo za svoje. Nekatere teh umetnin so poslušale kot besedilo operam in odrskim priredbam za mladino.

Hrvaško pisateljico Andjelko Martić smo spoznali kmalu po drugi svetovni vojni, ko smo jo začeli srečevati na straneh naših časnikov in pozneje še v knjižnih izdajah. Takoj smo spoznali njeni dragoceni pisateljski vrline: iskrenost in neposrednost. O tem smo se znova prepričali ob izidu nove knjige pri založbi Mladinska knjiga v Ljubljani DEČEK IN GOZD, ki je izšla v prevodu Jožeta Smita in z ilustracijami Anke Gošnikove. Tokrat je pisateljica priljubljena partizanska tematika odeta v lirčno občuteno povest o doživljanju izgubljenega dečka, ki ga iz samotnega gozda reši partizan. Motiv je povzet po resničnem dogodku. Zanimivo je še, da je knjiga izšla prej v Ljubljani kot v Zagrebu.

SLOVENSKI JADRAN

v vsako hišo Slovenskega Primorja

OB ZAKLJUČKU ZIMSKE IN NA PRAGU POLETNE SEZONE »PRIMORSKIH PRIREDITEV«

Izrazit poudarek na folklori

Okrog 30 prireditev v dveh poletnih mesecih na prizoriščih v Kopru, Ankaranu, Izoli, Portorožu in Piranu

Zimska sezona se bliža h koncu. Se zagotovo simfoničnega orkestra Centralnega doma JLA iz Beograda in Akademije za igralsko umetnost iz Ljubljane prihodnji teden, pa smo zaključili prireditev tja do začetka julija, ko se bo začela IV. sezona.

Osnovni dogodek letošnje poletne sezone bo prav gotovo prvi festival jugoslovanske folklorne, o katerem smo na kratko že poročali. To je nova festivalska prireditev v naši državi in bo hkrati postala stalna domena Slovenskega Primorja. Prenašale jo bodo vse jugoslovanske televizijske postaje in verjetno tudi Evrozivlja. Po doslej sklenjenih pogodbah dogovorih predstavnikov naših poklicnih in amaterskih folklornih ansamblov bodo nastopili Ilos skupine »France Marolt« ali »Tine Rožanc« iz Ljubljane, mladinska skupina »Lada« iz Zagreba, »Kolo« iz Beograda, »Princip Selja« iz Sarajeva, »Bratstvo in edinstvo« iz Subotice in »Tanec iz Skoplja. V času festivala, ki bo od 3. do 7. avgusta, bodo v prireditvenih mestih tudi zaslovela predavanja in razstave v sodelovanju z narodopisnimi inštituti. Predvajanje folklornih in dokumentarnih filmov bo dopolnilo štiri dni folklornega vzdušja.

Zamisel festivala so toplo pozdravili v vseh republikah naše države in so se z veseljem odzvali pozivu Zavoda Primorske prireditev. Pri nas pa so dosedanje izkušnje pokazale, da imajo folklorne prireditev največji uspeh in prinesejo rekordne obiske naših in tujih turistov ter tudi domačega občinstva. Sploh bo vsa letošnja poletna sezona v znamenju folklorne. Iz okvirnega načrta, ki ga pripravlja Zavod, je videti, da se bo sezona pričela s Smareglievo »Istrsko svatbo«, o kateri smo poročali ob krstni izvedbi v Mariboru. Zavod je tudi v dogovoru za uprizoritev znanega »Boira Andraž«, ki je dobil novo privlačno obliko na lanskem ljubljanskem festivalu za Držičevo komedije »Tričipe de Utolice«. Gostujoča ansambli bi bila v tem primeru Drama

SNG in Mestno gledališče iz Ljubljane. Seveda tudi letos ne bi manjkala tržaška uprizoritev priljubljenih Goldoni-Ruplovih »Primorskih zdrav« na piranski Puntli. Ker se bodo na letošnjem ljubljanskem festivalu sestali vsi naši operni baletni ansambli, je možno, da bomo katerega lahko pozdravili tudi pri nas v okviru naših poletnih prireditev. In zopet si Zavod prizadeva, da bi bil tudi balet v stilu folklorne — mogoče Lhotkov »Vrag na vasi«.

Po posredovanju Koncertne direkcije iz Ljubljane bomo imeli v gosteh še folklorni ansambel s Češkega in mogoče tudi veliki zabavni orkester s Poljskega. Toda to se še skoraj ugibanja.

Ze lani smo z veseljem pozdravili v naši sredi umetniški ansambel reškega gledališča »Ivan Zajec«. Tudi letoš tečejo dogovori za uprizoritev moderne glasbene, zabavne glasbeno-revijske prireditev. Zaradi lanskega uspeha prireditev se nam obeta tudi letos »Večer popevke«, na katerem bi nastopili znani jugoslovanski in italijanski pevci ob spremljavi ritmo-simfoničnega orkestra RTV Ljubljana. Prireditev bi prenašala naše in italijansko televizijsko omrežje.

Prireditev, o katerih smo govorili doslej, bi imele svoje prizorišče na običajnih poletnih pozoriščih, v Kopru pa se nam obeta še druga vrsta komornih prireditev na intimo ubranem vrtu okrajnega muzeja. Tržaški igralci naj bi tu uprizorili Sofoklejevo »Antigonos«, znani ansambel Ruplovih solistov bi priredil kvalitetni komorni koncert in lahko bi slišali še glasbeno-literarni večer znanih produktivnih in reproduktivnih umetnikov.

Kot je razvidno iz tega kratkega zapisa po okvirnem načrtu, ki bo v nadaljnjih dogovorih dobil konkretno podobo in se mogoče tudi nekoliko spremenil, bo to v dveh poletnih mesecih — juliju in avgustu — okrog 30 prireditev na prizoriščih v Kopru, Izoli, Ankaranu, Portorožu in Piranu. Z. L.

Postojnski gimnazijci na odru v Hrpeljah

Preteklo nedeljo so gostovali v Hrpeljah dijaki iz Postojne z dra-

Fantje iz Doline v Šempetru pri Gorici

Lep, užitek poln večer so nam pripravili fantje iz Doline pri Trstu, Harmonikar, kitarist, kontrabasist in pevec Darko in Darij so s svojimi dvanajstimi točkami osvojili občinstvo, ki je napolnilo dvorano, da je z burnim, prisrčnim odobravanjem izražalo nevsakdanje doživljanje. Bilo je to v nedeljo, 24. aprila, ko so nas na vabilo domačega prosvetnega društva »France Prešeren« obiskali dragi nam gostje izza meje. Slovenska pesem, ki se je z odra prelivala v naša srca, je spet pokazala, da smo eno na tej in oni strani meje. Lep, prisrčen nedeljski večer naj bi ne bil zadnji v našem skupnem prosvetnem delu.

SLOVENSKI JADRAN

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Brađak. Izdaja vsak petek. Izdaja CZP Primorski tisk Koper. Uredništvo in uprava v Kopru, Cankarjeva 1, telefon 170. Posamezen izvod 10 din. — Letna naročnina 500 din, za tujino 1300 dinarjev ali 3,5 am. dolarja. — Bančni račun 602-70-1-181. Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Tisk in klisaje: tiskarna CZP »Primorski tisk«

mo »Vzrok«, ki v petih dejanjih prikazuje tragično zgodbo mladega človeka, zagrenjenega iz šolskih let, ker mu je učitelj s ponižujočo, napačno strogostjo uničil samozavest in vzgojil iz njega ljudomrzca, ki se končno iz intelektualnega potepuha izrodi v ubijalca. To odrsko delo, prevedeno iz nemščine, ima pomenljivo psihološko zasnovano in je režijsko ter igralsko dokaj zahtevno. Režija in igralci so svojo nalogo prav dobro opravili kljub burni in močno primitivni sceni. Glede na to, da je napolnilo dvorano, je motil nemir in nedisciplinirano vedenje otrok, ki jih vsebina predstave še ne more zanimati in se zabavajo po svoje. J. Z.

OB PRIHODU V TRST ne pozabite obiskati dobro znano trgovino Casa DELL'IMPERMEABILE V ULICI S. NICOLÒ 22. V njej dobite največjo izbiro moške, ženske in otroške konfekcije, dežnih plaščev, vse vrste vetrnih jopičev, bund, dežnikov itd. po najnižjih cenah. Zagotavljamo, da boste zadovoljni z nakupom v naši trgovini. Kdor dostavi odrezek tega oglasa, dobi poseben popust.

OBVESTILO

Občinski ljudski odbor Piran je na seji Občinskega zbora in zbornice proizvajalcev dne 26. aprila t.l. sprejel sklep o spremembi delovnega časa upravnih organov Občinskega ljudskega odbora. Po tem sklepu bodo od 4. maja t.l. upravni organi Občinskega ljudskega odbora sprejemali stranke: v ponedeljkih, sredo in petkih od 8. do 11. ure, v sredo pa tudi popoldne od 15. do 18. ure.

Občinski ljudski odbor je prepričan, da bo tako ustregel delavcem in uslužbenecem, ki bodo v svojem prostem času v miru opravljali svoje zadeve z upravnimi organi, prav tako bo to koristno za podjetja in zavode ter ustanove, katerih delavci in uslužbeni ne bodo trtili dragocenega časa na račun skupnosti. Občinski ljudski odbor pa upa, da bo tako izboljšal in pospešil delo svojih upravnih organov.

»TOS« Ljubljana — Steklarna Hrpelje sprejme

5 UČENCEV ZA STEKLARSKO OBRTO

Pogoji: dokončana osemletka, dobro zdravstveno stanje, starost od 14 do 17 let.

Učenci bodo v času učenja v Industrijski steklarski šoli v Rogoški Slatini.

Pismene vloge sprejema »TOS« Ljubljana, Metelkova 15.

Mali oglasi

PRODAM »Uradni list FLRJ« kompletni letniki od 1955 do 1960. Naslov na upravi lista.

Komisija za uslužbenske zadeve pri ObLO Piran razpisuje naslednja delovna mesta za Mestno knjižnico Piran:

1. UPRAVNIKA (srednja strokovna izobrazba)
2. KNJIZNICARSKEGA MANIPULANTA (srednja ali nižja strokovna izobrazba)
3. PISARNIŠKO MOC, VEŠCO FINANČNEGA POSLOVANJA (srednja ali nižja strokovna izobrazba)

Pravilno kolkovane prošnje z obširnimi življenjepisi je poslati Komisiji za uslužbenske zadeve ObLO Piran do 15. maja 1960.

Komisija za razpis službenih mest pri Okrajnem sodišču v Sezani razpisuje mesto

PISARNIŠKEGA USLUZBENCA

Pogoj: popolna srednja šola, prednost imajo kandidati z znanjem strojepisja.

Prošnje s potrebnimi dokumenti je vložiti pri tem sodišču v roku 15 dni od dneva objave.

Gradbeno podjetje Sentvid sprejme takoj večje število kvalificiranih zidarjev za izgradnjo opekarne v Obrovu.

Javiti se na gradilišču v Obrovu. Zasluzek zelo dober.

Prodajam OTROŠKO POSTELJO. Naslov v upravi lista.

Ko pridete v Trst, napravite zanimiv sprehod od avtobusne postaje po ulici Carducci in Ghega do ulice Cellini št. 2. Ne bo Vam žal, kajti tam je znana manufakturna trgovina »MAGAZZINI ALLA STAZIONE« z bogato izbiro moške, ženske in otroške konfekcije, po zmernih cenah in za vsak okus. Vaša pot bo poplačana, ako obiščete »MAGAZZINI ALLA STAZIONE«, ulica Cellini 2, nekaj korakov od glavne postaje. Kdor pride s propustnico, ima poseben popust!

MOŠKO ŠPORTNO KOLO, dobro ohranjeno, prodam po zelo ugodni ceni. Vprašati pri tapetniku, Garibaldijeva 11, Koper.

ANKARAN - KONVENT! 7. MAJA — Maturantje koprski gimnazije vabijo na MATURANTSKI PLES — Prijeten prevoz z ladjami zagotovljen od 19,30 dalje — Rezervacija miz v trafiki na Titovem trgu.

Kino

KOPER — 6., 7. in 8. maja italijanski Vista-vision film LJUBEZEN I OPOREKANJE; 9. in 10. maja francoski film NATALJA; 11. in 12. maja francoski Vista-vision film RDECELASA JULIJA.

IZOLA — 6. maja ameriški barvni film SEDEM NEVEST ZA SEDEM BRATOV; 7. in 8. maja jugoslovanski film TRI ANE; 9. in 10. maja francoski Vista-vision film RDECELASA JULIJA; 11. in 12. maja ameriški barvni cinemascope film OBRAČUN NA ATLANTIKU.

ŠMARJE — 7. maja francoski Vista-vision film RDECELASA JULIJA; 8. maja poljski film LIKVIDACIJA; 11. maja francoski film NATALJA.

ŠKOFIJE — 7. maja poljski film LIKVIDACIJA; 8. maja francoski Vista-vision film RDECELASA JULIJA; 12. maja francoski film NATALJA.

SEZANA — 7. in 8. maja italijanski film KRIK; 10. in 11. maja francoski film ZDRAHAR; 12. in 13. maja sovjetski film IDIOT.

POSTOJNA — 6., 7. in 8. maja jugoslovanski barvni cinemascope film MISS STONE; 10. in 11. maja ameriški barvni cinemascope film CANICA.

PRESTRANEK — 8. maja argentinski film ANDALUZIJSKA LJUBEZEN; 11. maja italijanski film FILOMENA MARTURANO.

PIVKA — 7. in 8. maja jugoslovanski film EDINI IZHOD; 11. in 12. maja jugoslovanski film SKOZI VEJE NEBO.

Radio KOPER

NEDELJA, 8. maja — 8.00 Domače novice — 8.05 Kmetijska oddaja: Kaj so pokazali letošnji občni zbori ZK — Ustanovili smo aktiv Socialistične zveze na območju KZ — Izkušnje drugih — 8.30 Z veselo pesmijo v nedeljsko jutro — 9.00 Zabavni zvoki — 13.30 Sosedni kraj in ljudje — 14.00 Glasba po željah — 15.00 Poročila — 15.10 Primorska v pesmi in glasbi (reprodukcija javne oddaje v Kopru dne 10. IV. 1960).

VSAK DAN je ob 7.15 in ob 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.30 Poročila. Poročila so nato še ob 13.30 in 15.00, ob 15.10 pa Zabavna glasba, vmes reklame.

PONEDELJEK, 9. maja — 13.40 Kmetijski nasveti: Skropljenje česenj proti črvičnosti — 13.45 Pisana paleta zabavne glasbe — 14.30 Sportni pregled — 14.40 Izbrane melodije — 15.20 Pojeta Dario in Darko.

TOREK, 10. maja — 13.40 Kmetijski nasveti: Novi odluk o gozdnem redu — 13.45 Odlomki iz oper — 14.30 Sola in življenje: Mladi pletarji na Zagl — 14.50 Glasbena medigra — 15.20 Narodni solisti in orkester iz Vojvodine.

SREDA, 11. maja — 13.40 Kmetijski nasveti: Oskrbovanje paradiznika — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Kulturni obzorik: Ob reorganizaciji pedagoške službe — 14.40 Domači zvoki — 15.20 Pojeta moški zbor iz Kobarida in ženski zbor učiteljskega iz Tolmina p. v. Maksa Pirnika.

ČETRTEK, 12. maja — 13.40 Kmetijski nasveti: Cim več dobre krme na lastnih površinah — 13.45 Dve operetni overturi — 14.00 Glasba po željah — 14.30 Pogovor z volivci — 14.40 Glasba po željah II. del — 15.20 Dalmatinske popevke.

PETEK, 13. maja — 13.40 Kmetijski nasveti: Zaščita vinogradov pred škodljivci — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Domače aktualnosti: Novi ljudje v delavskih svetih — 14.40 Poje zbor RTV Beograd — 15.20 Igra harmonikarski orkester »Kajuha«.

UPRAVA TOVARNE »MEHANOTEHNIKA« IZOLA SPOROČA

ŽALOSTNO VEST, DA SE JE 2. MAJA 1960 SMRTNO PONESREČIL

Rafael Ogrizek

SEF PROMETA TOVARNE »MEHANOTEHNIKA«

KOT POŽRTVOVALNI DELAVEC JE BIL ODLIKOVAN

Z MEDALJO DELA

OHRANILI GA BOMO V TRAJNEM SPOMINU!

UPRAVA TOVARNE »MEHANOTEHNIKA« IZOLA

REŠITEV KRIŽANKE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE »SLOV. JADRANA«

Vodoravno: 1. skalp, 6. klasičist, 15. Homer, 16. polenovka, 17. oposum, 19. Sand, 20. kaj, 21. lan, 22. sev, 24. bo, 25. soli, -a, 26. oktava, 28. Bevan, 29. skiro, 32. gambit, -s, 34. tank, 35. no, 36. Ail, 37. akt, 39. Ita, 40. peni, 42. stativ, 44. kartoteka, 47. enote, 48. Aristotel, 49. namen.

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri podjetju »VINO-KOPER«, Koper, razpisuje naslednja delovna mesta:

VODJE KOMERCIJALNEGA SEKTORJA

pogoj: ekonomska fakulteta s triletno prakso v izvoznem podjetju ali popolna srednješolska strokovna izobrazba in petletna praksa v izvoznem podjetju. V obeh primerih je potrebno znanje dveh tujih jezikov: italijanščina, nemščina ali angleščina;

VODJE KOMERCIJALNEGA ODDELKA

pogoj: popolna srednješolska strokovna izobrazba in 5-letna praksa v komercialni službi;

SALDAKONTISTA

pogoj: popolna srednješolska strokovna izobrazba;

SAMOSTOJNE KORESPONDENTKE ZA TUJE JEZIKE

pogoj: popolna srednješolska strokovna izobrazba in 5-letna praksa. Potrebno je znanje nemščine in italijanščine, ali francoščine oziroma angleščine.

Plača po Tarifnem pravilniku podjetja.

Interesenti naj pošljejo prošnje na tajništvo podjetja »VINO-KOPER«, Koper, do 1. junija 1960.

Vsem, ki so sočustvovali z nami ob bridki izgubi preljubelega moža in očeta

JOŽETA KUŠČETA

se iskreno zahvaljujem. Posebna zahvala sindikalni podružnici Pralnice in kopalnice ter Zvezi borcev za ganljivo slovo. Iskrena hvala darovalcem cvetja

Zalujoča žena in hčerka

Barba Vane pravi...

Kot ste lahko opazili, sem si za prvomajske praznike vzel dopust. Bomo pa danes pretresli tudi nekaj zadev izpred praznikov, pa se bo stvar izravnala. Kar napnite oči!

Iz Hrpelj sem dobil prijazno pismo, v katerem mi pojasnjujejo, kako morajo vozila trgovskega podjetja Timav, ob kateri sem se že obregnil, vedriti kar na planem, ker boja domača kmetijska zadruga nima pravega razumevanja za težave Timava in noče vzeti pod streho treh takšnih brezdomcev, podjetje pa za zdaj še nima sredstev, da bi lahko postavilo streho za svoje vozilke. Prošijo me za posredovanje ali vsaj nasvet, kako bi to zadevo uredili. Kolikor lahko na daljavo presodim, bi bilo najbolje, če bi mlatilnico s Kozine zadruga poslala v Materijo, kjer je dovolj prostora, kozinsko streho pa proti najemini odstopila Timavu. Tako bi bil volk sit in koza cela in še denar bi imela zadruga, jaz pa bi bil rešen nesrečne naloge, da moram posredovati zoper propadanje družbenega imetja.

Pot me je zanesla v Vojkovo drevored v Ilirski Bistrici, kjer sem občudoval stanovanjsko-noslovno zgradbo, ki sta jo postavi-

la na noge občina in podjetje Zadruga. Povedali so mi, da je bila zgradba izročena svojemu namenu že lani decembra. Res sem videl vesele obraze na oknih in vratih, zato sem pa bil toliko bolj presenečen, ko sem opazil med drugimi tudi prazen lokal, v katerem sameva samo hladilnik. Pozanimal sem se in so mi vedeli povedati, da je bil ta lokal dodeljen že pred pol leta podjetju Snežnik za mesnico. Ze peti mesec čaka hladilnik, kdaj ga bodo napolnili z mesom — še bolj seveda pa so nestrpni potrošniki, ki čakajo, kdaj bodo lahko prišli do mesa v tej poslovalnici.

Neka prizadeta gospodinja mi piše iz Postojne, da bi lahko tamkaj dobil dobro službo, če preneham pisariti v Jadran. Plačale bi me namreč postojnske gospodinjice, da bi umiril kazalec na tehtnici v tržnici na Ljubljanski cesti. Da bi me bolj prepričala, mi je prizadeta gospodinja zastavila zapleteno računsko nalogo: če kupiš na primer na tržnici ali v trgovini dve limoni in pol kile fižola, plačaš za to 155 dinarjev. Ko to prineseš domov, še enkrat stehtaš in primerjaš omenjeno vsoto s cenami na ceniku, pa dobiš: limoni (42 dkg) = (po 200 din

kg) 84 din, fižol (44 dkg, kilo po 130 din) = 58 din, kar da skupaj 142 din in je torej kupljeno blago kaliralo kar za 13 dinarjev od lokala do doma. Zapleteno kaj? Tudi zame, zato moram žal odkloniti prijazno ponudbo in raje ostaneš kar pri svojem delu, prizadetim gospodinjam pa svetujem, naj se za pomoč obrnejo kar na računsko strokovnjake v osebni — trgovinski inšpektorji, ki bodo prav gotovo znali pri čem razvozlati še tako zamršene račune.

Ko smo že pri tehtanju in računanju, bi bilo treba po mnenju nekaterih koprskih potrošnikov in potrošnic posvariti (ali poslati še v šolo) neko gosno prodajalko Vero, ki se zmoti posebno pri teži raznih posod, v katerih stranke odnašajo mast iz trgovine. Prizadeta bo že vedela, koliko je ura — jaz pa tudi, ker sem prihranil 400 din, ker sem postavil posodo z mastjo še enkrat na tehtnico. Morda bi tega ne bil storil, če me ne bi bila že vnaprej opozorila Juca, da naj pazim na vse strani, kadar kupujem na tržnici.

No, moj prostor je pri kraju, zato bom dve lepi zaodbi okrog Fiese, ki so jo nenadoma zbrisali s sveta in je postala kar Portorož, odložil do prihodnjic, ko vam povem še kaj drugega zraven. Do tedaj pa vas prav lepo pozdravlja vse in vam želi miren počitek vaš Vane

PRIMORSKO NOGOMETNO PRVENSTVO

Za prvo mesto le še Tolmin in Branik?

V šestnajstem kolu primorskega nogometnega prvenstva so dosegli naslednje izide: Primorje : Postojna 2:6, Sidro : Tomos 1:0, Ilirska Bistrica : Rudar 3:0 p. f. in Branik : Tabor 4:1. Anhovo je bilo prosto.

To kolo je bilo najbrž odločilno za vrh lestvice. Tolmin in Branik sta pobrala ves izkupiček in kaže, da se bo borba za prvo mesto odvijala le med njima. Nekaj možnosti ima le še Tabor, ki ima tekmo manj, vsi drugi pa so preveč zaostali.

Branik je nepričakovano visoko premagal Sežančane. Gostje sicer v polju niso igrali slabo, pred nasprotnikovimi vrati pa se tokrat niso znašli. Branikov napad je igral z velikim poletom, preprosto in učinkovito.

Primorje se nikakor ne more rešiti krize, v kateri so že ves spomladanski del prvenstva. V nedeljo so se prvi polčas še nekako držali in dosegli izid 2:2, po odmoru pa se je vse podrla. V drugem polčasu je začela pihati burja, v kateri bi se morali domači bolje znajti kot gostje. Zgodilo pa se je nasprotno. Postojnčani so pogosteje streljali in nekaterim žogam je tudi veter pomagal v mrežo.

PODJETNI PLANINCI

Preteklo leto je Planinsko društvo v Ilirski Bistrici s pomočjo podjetja Gozdno gospodarstvo v Postojni, ki je prispevalo finančna sredstva, začelo graditi planinsko cesto na Snežnik in dokončalo groba dela na cestišču do okrog 1500 metrov nadmorske višine. Z lastnimi sredstvi in s pomočjo članstva in nekaterih podjetij ter z najetjem investicijskega kredita pri Planinski zvezi Slovenije pa so začeli obnavljati planinsko kočo na vrhu Snežnika. Nedvomno bo obnovljena koča na tej idealni izletniški točki privabljala v bodoče še večje število ljubiteljev narave. J. S.

BERITE IN ŠIRITE

»SLOVENSKI JADRAN«

IZJAVA REGISTRACIJSKE KOMISIJE PRI NOGOMETNI PODZVEZI KOPER

Iz trte izvito opravičilo

Glede na netočne podatke športnega dopisnika iz Ilirske Bistrice v zadnji številki Slovenskega Jadrana trdimo, da ni res, da je bila v postopku registracija petnajstih igralcev NK Partizan Ilirska Bistrica, marveč je res le to, da je bila stvarno zavržena le registracija enega igralca, ker so bili zanj predloženi dokumenti pomanjkljivi in pozno vloženi. NK Partizan ni nikoli dostavil v registracijo petnajst igralcev, zato je omenjena trditev iz trte izvito opravičilo za izgubljeno tekmo. Razen tega pa ima NK Partizan v Ilirski Bistrici kar 28 nogometnih igralcev, ki so vsi pravilno registrirani kot igralci prvega moštva. Zato naj NK Partizan napravi red v svojih vrstah in naj se za svoje polome ne izgovarja na nogometno podzvezo, ker ta prav gotovo ni kriva nediscipline članstva v vrstah svojih klubov.

Razen tega pa priporočamo športnim poročevalcem, da se pri obveščanju javnosti o športnih dogodkih držijo resnice in ne ko-

KOŠARKA

HUD PORAZ

NA LASTNEM IGRISČU

V nedeljo so se koprski košarkarji prvič predstavili lastnemu občinstvu. V goste so sprejeli Šoštanj in gladko izgubili z 41:53. Košarka, ki smo jo gledali v nedeljo, je vsekakor precej slabša, kot so jo prikazali domačini na kvalifikacijskih tekmah. Res pa je tudi, da se moštvo močno pozna odsotnost najboljšega igralca Jakomina. V ekipi je premalo visokih igralcev in v nedeljo so večino žog pod košem pobrali gostje. Moštvo tudi nima strelcev, saj so zgrešili vrsto žog neposredno pod košem, zelo nizek pa je bil tudi odstotek realiziranih osebnih napak. No, moštvo je še mlado in nerutinizirano in na poraz ne smemo gledati preveč črno. S skrbnim treningom bodo lahko marsikatero napako odpravili.

Ilirska Bistrica se je pomerila na domačem igrišču z ljubljansko Ilirijo dosegla neodločen izid 49:49, medtem ko izida srečanja Proletarec : Postojna nismo prejeli.

Koprčani so proti Sidru zaigrali bolje kot prejšnjo nedeljo proti Braniku. V prvem polčasu so bili celo nekoliko boljši. V drugem polčasu pa je uspelo hitremu Ernestiniju doseči edini gol tekme. Tomos je izgubil obe točki zaradi neučinkovitega in nepovezanega napada.

Adria je odšla z vročega igrišča v Tolminu le z minimalnim porazom. Zmagoviti gol je zabil v drugem polčasu Ristič. Gostje so igrali borbeno

ŠAH

TEKMOVANJE ZA POKAL MARŠALA TITA

V koprski občini so se zaključila tekmovanja za pokal maršala Tita. Nastopilo je 12 moštve. V predtekmovanju so dosegli naslednje izide: SD Koper I : Elektro Koper 4:0, Tomos I : TNZ I 3,5:0,5, IKS : Tomos II 3,5:0,5, SD Koper II : Invalidi 2:2, Elektro Koper I : Gimnazija 2,5:1,5, Obrtniki : TNZ II 3:1.

V drugem kolu je SD Koper igralo s Tomosom 2:2, IKS je premagala SD Koper II s 3:1, Elektro Koper in Obrtniki pa so igrali neodločeno 2:2.

V finalu so dosegli naslednje izide: Koper : IKS 3:1, IKS : Elektro Koper 3:1 in Koper : Elektro Koper 2,5:1,5. Končni vrstni red je torej: 1. Šahovsko društvo Koper 5,5 točke, 2. Industrijska kovinarska šola 4 in 3. Elektro Koper 2,5 točke.

Šahovsko društvo Koper se bo udeležilo nadaljnjih kvalifikacijskih tekmovanj z drugimi moštvi v okraju.

NA EKONOMIADI V CELJU

Koprčani četrti

Prejšnji teden je bila v Celju tradicionalna ekonomijada slovenskih ekonomskih srednjih šol. Prvo mesto so zasedli domačini, ki so zbrali 62 točk. Slede: Kranj 54, Maribor 53, Koper 49 in pol, Ljubljana 49, Trbovlje 42, Murska Sobota 40, Ajdovščina 34 in Novo mesto 21 in pol.

Četrto mesto predstavlja za

in požrtvovalno, toda to je bilo premalo, da bi bili lahko kos tehnično boljšemu nasprotniku.

Rudar iz neznanih razlogov ni prišel v Ilirsko Bistrico. Tako so domačini prišli brez borbe do dveh točk.

LESTVICA:

Tolmin	15	10	3	2	44:20	23
Branik	16	9	3	4	41:17	21
Postojna	15	8	2	5	34:22	21
Tabor	14	8	2	4	39:31	18
Sidro	15	7	3	5	28:16	17
Tomos	15	7	2	6	26:18	16
Primorje	16	6	4	6	32:36	16
Rudar	14	5	1	8	36:38	11
Adria	15	4	2	9	26:51	10
Anhovo	15	2	4	9	17:39	8
Il. Bistrica	15	3	2	10	14:49	8

V naslednjem kolu se bodo pomerili: Tabor : Sidro, Tomos : Primorje, Postojna : Tolmin, Adria : Ilirska Bistrica in Rudar : Anhovo. Branik bo počival. V središču pozornosti bo vsekakor tekma Postojna : Tolmin.

V počastitev 40. obletnice stavke železničarjev je republiški odbor sindikata prometa in zvez organiziral v republiki vrsto športnih tekmovanj v vseh panogah med kolektivi Slovenije. V Divači je bilo v tem sklopu dne 21. aprila tekmovanje balincarjev, na katerem je dosegel prvo mesto domači balinarski klub Lokomotiva iz divaške kurilnice. S tem si je priboril tri prehodne pokale, v trajno last pa enega. Na sliki: člani BK Lokomotive

REPUBLIŠKA NOGOMETNA LIGA

Izola in Nova Gorica spet brez točk

V osemnajstem kolu republiškega nogometnega prvenstva je Izola izgubila v Celju s Kladivarjem z 0:6, Novo Gorico pa je premagala Ilirija v Ljubljani s 5:2.

Tekma v Celju je bila na blatnem igrišču, ki je domačim bolj ustrezalo. Kladivar je v prvem polčasu preveč zadrževal žogo in obramba gostov je lahko pravočasno posredovala. Prvi polčas se je zaključil z minimalno prednostjo domačih 1:0. V drugem polčasu pa so gostje hitreje kombinirali in pogosteje streljali. Gostje niso bili kos tehnično boljšemu nasprotniku in so še petkrat pobrali žogo iz mreže.

Dosti bolje se ni godilo Novi Gorici v Ljubljani. Domačini so bili skoraj vso igro v premoči in so zlah-

ka prodirali skozi nezanesljivo obrambo gostov.

LESTVICA:

Branik	18	14	1	3	75:16	29
Kladivar	18	13	2	3	55:36	28
Maribor	17	9	3	5	29:22	21
Triglav	18	10	1	7	43:34	21
Rudar	18	9	2	7	47:21	20
Sobota	18	9	2	7	42:44	20
Ljubljana	18	9	1	8	37:34	19
Ilirija	18	6	2	10	26:36	14
Krim	18	4	5	9	22:42	13
Nova Gorica	17	4	3	10	32:52	11
Grafičar	18	3	5	10	16:47	11
Izola	18	0	7	11	14:53	7

Postojnski Aeroklub ima nad 250 članov

Čas je, da napišemo nekaj tudi o postojnskem aeroklubu, ki sodi med najaktivnejše organizacije

na tem predelu. Že dejstvo, da je v klub včlanjenih 250 mladincev potrjuje množičnost ter hkrati zagotavlja uspešno delovanje vseh treh sekcij: jadralске, padalske in modelarske.

VEČ NAČRTNOSTI

V občini Ilirska Bistrica je precej brezposelne delovne sile, predvsem ženske. Na posredovalnici za delo je prijavljenih 180 oseb; od tega jih prejema enajst oskrbnino, medtem ko jih 42 uživa pravico do brezplačnega zdravljenja. Posamezna podjetja sicer od časa do časa zaposlijo nekaj delavcev, vendar bi z bolj načrtnim zaposlovanjem lahko našlo delo v podjetjih te občine večje število oseb. Posredovalnica za delo sicer skrbi, da dobi zaposlitev v prvi vrsti brez-zemljaši, vendar bo moral občinski ljudski odbor prebrskati nekatere težave in omogočiti zaposlitev vsem evidentiranim kandidatom. J. S.

Najbolj aktivna je modelarska sekcija, ki vključuje 50 pionirjev iz Postojne in Prestranka. Da število članov ni še mnogo večje, ovira pomanjkanje delovnih prostorov in vodstvo kluba mora, žal, številne nove prijavitelce zavrnati.

Modelarska sekcija je prikazala trud in prizadevanje svojih članov tudi na nedavnem prvenstvu Slovenije v rokometu. Na tem prvenstvu, ki je bilo v Ljubljani, je sodelovalo 190 tekmovalcev-modelarjev iz vse Slovenije, med njimi kar 25 modelarjev iz Postojne. To je bilo tudi najštevilnejše zastopstvo, zato je povsem razumljivo, da so se postojnski modelarji na tem tekmovanju tudi lepo izkazali. Dve prvi mesti v posameznih kategorijah ter eno drugo in eno tretje mesto pomeni vsekakor lep uspeh za to organizacijo, saj izid tekmovanja ni presenetil le članov tega kluba, ampak tudi tekmovalno komisijo.

Medtem pa so se jadralci in padalci dobro pripravili za letošnjo sezono. Opravili so že zdravniške preglede in del teoretičnih priprav. O delu in uspehih jadralcev in padalcev pa kdaj prihodnjič. M. M.

VESLANJE

IZOLČANI SE DOBRO PRIPRAVLJAJO NA OLIMPIADO

V nedeljo je bila na Bledu prvomajska regata najboljših jugoslovanskih veslačev. Bila je to pravzaprav preizkušnja naših olimpijskih kandidatov, kako so se v pomladanskih mesecih pripravljali na največje letošnje športno manifestacijo. Po izjavi zveznega trenerja prof. Laštavice so kandidati pokazali v glavnem zadovoljivo formo.

Nas bo vsekakor najbolj razveselilo, da so se veslači Izole odlično odrezali. Tako je bil med kifesti najhitrejši Ivo Lazar, ženska ekipa Arga v četvercu s krmarjem pa je dosegla dober čas. Prvo mesto so osvojili tudi mladinci v četvercu s krmarjem pred Savico in Bledom, medtem ko osmerec v močni konkurenci z Mornarjem in Mladostjo ni zdržal.

Sidro in Tabor se pritožujeta

V zvezi s komentarjem petnajstega kola primorskega nogometnega prvenstva sta nam športni društvi Tabor in Sidro poslali protestni pismi, v katerih očitata našemu poročevalcu pristranost in neinformiranost. Naj vas na kratko seznanimo z vsebino protestov in z našim stališčem.

Sežanski Tabor se pritožuje zaradi naslednjega stavka: »Toda Sežančani so prišli v neke spore zaradi registracije igralcev s tujim državljanstvom, ki se utegnejo zanje slabo končati«. V protestnem pismu navaja Tabor, da so zadevo z igralci, ki prebivajo na ozemlju bivše cone STO, rešili že leta 1957. Takrat se je NK Koper pritožil zaradi igralcev s tujim državljanstvom, Nogometna podzveza Primorske pa je odločila, da so povsem pravilno registrirani za NK Tabor. V protestnem pismu je nadalje rečeno, da so se tudi višji nogometni forumi s stališčem Primorske nogometne podzveze strinjali.

Zakaj smo v prejšnji številki objavili že citirani stavek, ki je dvignil toliko prahu v NK Tabor? Brez dvoma ne zato, ker bi hoteli škodovati društvu, ali ga celo blatiti. Objavili smo ga zaradi tega, ker so se začela nekatera društva (Tomos je tudi uradno vložil protest) znova pritoževati zaradi igralcev, ki ne prebivajo stalno v Jugoslaviji. S tem stavkom nismo prejudicirali krivde,

napisali pa smo, da se zadeva utegne slabo končati za Tabor, ker so nova pravila o registraciji precej stroga.

Vsa stvar je precej zapletena in se nismo hoteli spuščati v podrobnosti, dokler ne bi pristojni nogometni forumi izrekli zadnje besede. Vendar, ker smo bili s protestnim pismom izzvani, naj povemo, da se naša športna redakcija z registracijo ne strinja. Vzrok pa niso paragrafi, ampak moralno športna stran tega vprašanja. Čudno se nam namreč zdi, da mora prav Tabor graditi svoje moštvo na tovarših, ki prebivajo onstran meje, namesto da bi poskrbel za svoj lasten kader. Sežana je močno industrijsko področje in kljub temu ne premorejo enajst igralcev, da ne govorimo o mladinskem moštvu! Kaj bi bilo, če bi vsi obmejni klubi nastopali s kombiniranimi moštvi s te in z one strani meje, hkrati pa bi bili brez mladinskih enajstoric. Lahko si mislimo, da perspektive primorskega nogometa ne bi bile preveč rožnate! Glede naših rojakov na tržaškem ozemlju pa naj povemo, da imajo lepe možnosti za udejstvovanje v novoustanovljenem slovenskem društvu BOR. To društvo je razvil tako aktivnost, da je lahko marsikateremu našemu klubu za vzored. Prepričani smo, da bo prav rado sročilo v svoje okrilje tudi nogometaše.

NK Sidro pa se pritožuje, da

smo skrajno neobjektivno poročali o tekmi Sidro—Postojna, ki se je končalo z zmago Postojne 2:0. Trdijo, da so bili vso tekmo v premoči, zaradi izredne smole pa so tekmo izgubili. Tu smo se znašli vsekakor v nevhvaležnem položaju. Avtor članka ni pristvoval srečanju in je pač verjel informacijam iz Postojne. Kljub vsemu pa mislimo, da zmaga Postojne ni bila nezasluzena. Naši nogometni komentatorji (to bi lahko pri Sidru vedeli, saj najbrž redno berejo športne časopise) smatrajo, da neko moštvo, ki je v premoči, pa ne zna dati zgoditka, zaslužno izgubi srečanje. Cilj nogometa ni namreč lepa igra in terenska premoč, ampak zgoditek. Spomnimo se samo naše tekme z Izraelom, ko so bili naši skoraj 90 minut v premoči, toda nihče ni gostom oporekal zmage, ker so bili pred nasprotnikovimi vrati učinkovitejši. Takih primerov bi lahko mnogo našli v nogometni kroniki.

Ob koncu bi želeli, da nam naši dopisniki pogosteje in objektivno poročajo o nogometnih dogodkih. Naš urednik lahko prisostvuje le enemu srečanju, za vse ostale dogodke si mora preskrbeti informacije od drugod. Te informacije pa so lahko sem pa tja tudi neobjektivne, kar uredništvo mora tvegati spričo pomanjkanja lastnih objektivnih športnih poročevalcev. Če naj o posameznih športnih dogodkih sploh poroča.

Težke 160 let

Prvi slovenski časopis »Lublske Novice« je jel izhajati pred dobrimi 167 leti. Urejal ga je prvi slovenski novinar, ki pa je bolj znan kot prvi slovenski pesnik Valentin Vodnik. Časopis je bolj ali manj pisal sam. Objavljal je tudi razne tehnične zanimivosti iz tistega časa. Tehnika je bila tedaj še v povojih. Kaj neki so ljudje tedaj izumljali?

PRIPRAVA ZA ODGANJANJE TATOV

V Meklenburgu na Pruskem je znašel gospod Behreus pripravo za odganjanje ponočnih tatov. Kdorkoli bi hotel priti v hišo skozi okno, skozi streho ali skozi zid, bo vselej odganen, ker je priprava tako narajena, da v hipu pozvoni, razsvetli hišo in lahko, če že kdo hoče, sproži tudi puško.

Novice 1797, št. 10

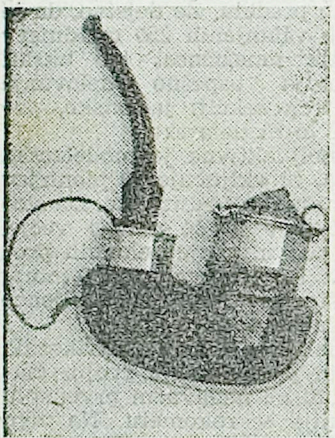
IMENITNA URA

Ježef Kučman je napravil uru, ki ne kaže le ur in minut, marveč tudi kako gre Mesec in vseh sedem planetov na nebu.

Novice 1798, št. 73

PRIPRAVA, KI VOZI PROTI VODNEMU TOKU

Madžarski grof Teodor Batiany je preskušal novo napravo, s katero je mogoče brez človeških rok pluti proti rečnemu toku. Priprava je težka 700 centov. K tej pripravi je mogoče prikljenti še kelhamer (kelhammer — žlebilno kladivo) in čoln. Obe pripravili sta težki po 450 centov. Kljub tolikšni teži pa ta priprava za lahkoto reže vodo proti toku

Prvi muzejski predmet Notranskega muzeja v Postojni je vivček na gornji sliki, ki ga je izdelal in uporabljal pred letom 1900 kmet Jakob Volhar iz Velikega otoka pri Postojni

Donave, kot da ne bi nosila nobene teže. Novice 1798

SLADKOR IZ SLADKE REPE

Grof Einsiedel je v Saxu napravil na svojih graščinah delavnico ali tovarno za kuhanje sladkorja iz sladke repe. Le-ta ima v sebi toliko sladkorja, da se to delo splača.

Novice 1799, št. 30

TRANZISTORSKI TELEVIZOR

V japonski tovarni Sony so izdelali prve televizijske sprejemnike s tranzistorji. Ostrina slike na ekranu takšnega televizorja je jasna. Televizor ima 12 kanalov in tehta le 5,6 kg.

PEŠ PREKO BRITANIJE

Na otoku lordov in tradicije prireajo vedno sila nenavadna tekmovalnja, kot plavanje čez Kanal, tek v Pariz, zdaj pa so priredili nagradno tekmovalnje — peš od enega konca otoka na drugega. Pot je dolga 1600 kilometrov, nagrada pa znaša 1.000 funtov. Nagrada je zamikala doslej 700 pešcev. Nekaj sto jih je že po dveh dneh hoje omagalo. Zmagal je 37-letni delavec James Masgrew, ki je prehodil to dolgo in naporno pot v 15 dneh in 14 urah. Prva ženska, ki je prehodila to pot, je bila 19-letna frizerka Wendy Louis. Za hojo je porabila 17 dni 7 ur in 43 minut.

ZLATA CESTA

Zgodovinarji so izračunali, da je bilo od leta 3.200 pred našim štetjem pa do danes 14.513 vojn, v katerih je zginilo življenje nič manj kot 3 milijarde 640 milijonov ljudi. V tem časovnem razdobju so se ljudje bojevali skoraj brez presledka, zdaj na tem koncu, zdaj na drugem koncu sveta. V več kot 5.000 letih so živeli v miru le borih 292 let. Vseh 14.513 vojn pa je veljalo 2 milijardi milijonov dinarjev. Za ta denar bi lahko kupili velikanski »trak« iz suhega zlata, ki bi bil dolg 40.000 kilometrov, širok 160 km in debel 10 metrov.

HITLERJEV BUNKER ZA TURISTE

Zloglasni Hitlerjev glavni stan »Wolfschanze« (volčji okop) v bivši Vzhodni Prusiji nameravajo Poljaki preurediti v privlačno turistično točko. Podzemeljski bunker so Nemci pred svojim odhodom sicer močno poškodovali, zdaj pa nameravajo poleg nekdanjega »frizerjevega glavnega štaba« zgraditi hotel za turiste in prostor za camping.

Okno v svet ZANIMIVOSTI OD VSEPOVSODA

Chessman - upepeljen

2. maja ob 18. zvečer so usmrtili v plinski celici Saint Quentin »najbolj znanega zločinca XX. stoletja« Caryl Chessmana. Vrhovno sodišče Kalifornije je zavrnilo prošnjo za odložitev njegove usmrtitve. Tako je bila izvršena smrtna obsodba, ki je bila razglašena že leta 1952 in so jo med tem že osemkrat odložili. Eksekuciji so prisostvovali tudi novinarji, fotoreporterji in filmski snemalci, ki so Chessmanovo smrtni boj posneli na filmski trak. Eksekuciji je prisostvoval tudi znani filmski igralec Marlon Brando, ki namerava posneti film o tem nenavadnem zločincu in

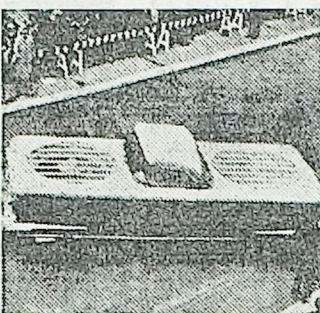
tolmačiti tudi glavno vlogo. Chessmanovo truplo so na lastno željo upepelili.

VIRUS RAKA ODKRIT?

Direktor britanskega zavoda za raziskovanje raka sir C. Warkely je izjavil, da je britanskim znanstvenikom po dolgotrajnih raziskovanjih uspelo odkriti rakasta obolenja pri miših in podganah. Znanstveniki upajo, da bodo lahko kmalu ugotovili, ali povzročajo raka pri ljudeh en sam virus ali povzročajo različne vrste raka različni virusi. To odkritje predstavlja pomemben korak v borbi proti tej zahrbitni bolezni.

SVEČA POGANJA URO

Neka londonska tovarna sveč izdelava vsako leto po 366 sveč, ki so visoke po 2 metra. Te sveče poganjajo starinsko uro, ki jo hranijo v Muzeju znanosti. Vsak dan zgori po ena sveča in njen plamen poganja urin mehanizem. Ura ni ravno tako natančna kakor kronometer, vendar kaže približno točno vsake četrt ure.

Na gornji sliki je »avtotaksis« bodičnosti: avtomobil, ki se lahko navpično dvigne v zrak in vozi kot letalo. Prototip so napravili inženirji tovarne motornih vozil NSU v Zahodni Nemčiji (slika spodaj)

URBANISTIČNA BOLEZEN

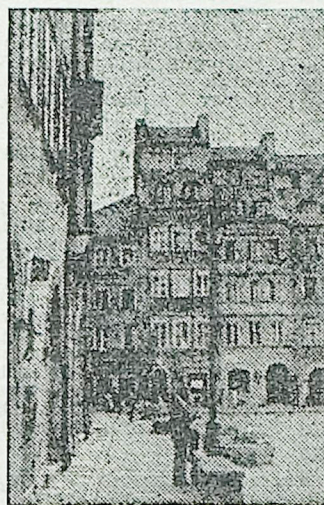
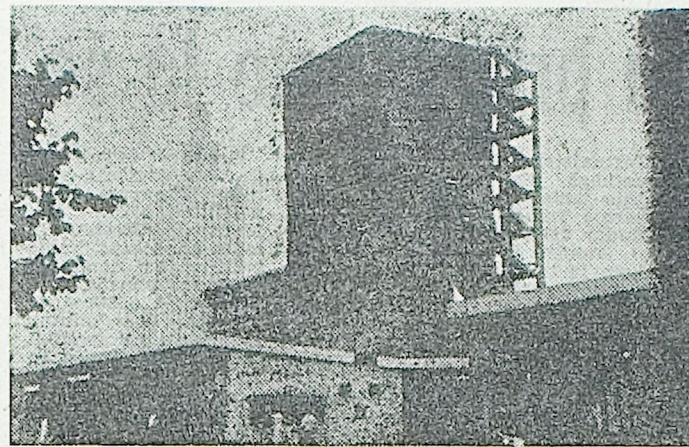
21. aprila je postalo novo glavno mesto največje južnoameriške države Brazilije, Brasilia. Za novo prestolnico bi lahko rekli, da se je rodila z najbolj sodobno boleznijo — stanovanjsko stisko. V novo prestolnico nenehoma prihajajo novi gostje. Na tisoče ljudi mora spati v svojih avtomobilih in na hitro se morajo postaviti šotore za 120.000 ljudi. V razdobju nekaj ur je postalo letališče v Brasili najbolj prometno na svetu: v dveh dneh je pristalo oziroma vzletelo tisoč letal. Prav tako so tudi vse ceste, ki vodijo k novemu glavnemu mestu, zatrpane z avtomobili.

Veliki poljski skladatelj Frédéric Chopin se je rodil 1810. leta v kraju Żelezowa Wola 60 km daleč od Varšave. Njegovo rojstno hišo s parkom vred so Poljaki spremenili v muzej, v parku Lazienka sredi Varšave pa so mu po 2. svetovni vojni zgradili mogočen monument, ki simbolizira Chopinovo kljubovanje številnim neprijetnostim, ki so mu grenile življenje. Pred spomenikom stoji skupina jugoslovanskih turistov

AVTOMATIZIRAN KRUH

Neki kitajski pek je izdelal napravo, s katero je moč v eni uri zamesiti tisoč kilogramov moka. Ta stroj je razmeroma preprost, večina delov je lesenih in ker je na parni pogon, je zelo primeren za tiste kraje, kjer nimajo elektrike. Po tem načinu je mogoče mesiti kruh 200-krat hitreje kakor doslej.

Druga svetovna vojna je poljsko prestolnico Varšavo strahovito opustošila. 600 tisoč meščanov je v vojni vihuri umrlo, 11 tisoč stavb je bilo popolnoma porušeni in nad 15 tisoč delno. Po vojni so Poljaki vložili v obnovo prestolnice milijarde zlotov, vendar ruševin kljub temu do danes še niso popolnoma odstranili. Značilno pa je, da so svoje zgodovinske in kulturne znamenitosti, ki jih je na Poljskem nešteto, obnovili ne glede na visoke stroške do potankosti po ohranjenih načrtih in spominih. Slika levo prikazuje tako obnovljeno »Staro mesto« v Varšavi, ki je bilo v vojni do tal porušeno, na sliki zgoraj pa je ruševina v središču Varšave, ki so jo namenoma pustili v spomin na opustošenje 2. svetovne vojne. V ozadju je videen 230 m visoki Dom kulture in znanosti, ki so ga 21. julija 1952. leta podarili poljskemu ljudstvu narodi Sovjetske zveze

V 24 urah 80 let

Moskovska Pravda je objavila novico o tem, da je sovjetskim znanstvenikom uspelo dokazati točnost tretjega dela Einsteinove relativnostne teorije, ki trdi, da svetlobni žarki spreminjajo svojo frekvenco, ko gredo skozi gravitacijska polja. Potrditev točnosti tega dela Einsteinove teorije, piše časopis, odpira možnosti potovanja skozi čas, iz enega stoletja v drugo, s tem pogojem, da ljudem uspe konstruirati

stroj, ki bi se mogel gibati s hitrostjo 300.000 km na uro.

Po enem dnevu potovanja po vsej svetu s takšno raketo, ki bi drvela s hitrostjo svetlobe, bi našli astronauti svoje prijatelje kot sivolase starčke. Po našem koledarju ustreza čas 24 ur, ki bi jih preživeli v vesoljski ladji s hitrostjo svetlobe, 80 letom na Zemlji.

Skupina sovjetskih znanstvenikov je napravila te poskuse v nuklearnem centru Dubnij blizu Moskve.

OGROMNI SILOSI

Na ledinah Akmolinske steppe v ZSSR gradijo silose, ki bodo večji od vseh podobnih objektov na svetu. Vsak silos bo visok po 100 metrov in bo sprejel do 100 tisoč ton zrnja (približno 10 tisoč vagonov). V Kazahstanu pa gradijo še šest takšnih objektov. Vsi bodo zgrajeni do leta 1961.

BOMBE, BOMBE...

Ameriški znanstvenik in Nobelov nagradjenec L. Pauling (leta 1957 je obiskal tudi našo državo) je pred nedavnim izjavil, da imajo v vojaških skladiščih ZDA zdaj že 100 tisoč atomskih bomb, v Sovjetski zvezi pa 50.000. Toda samo 300 takšnih bomb bi bilo potrebno, da bi Američane ali Ruse popolnoma iztrebili.

— Da, ljubček, jaz bom s tvojo plačo že kako shajala — toda od česa boš pa ti živel?

R. L. STEVENSON

Nenavaden primer

12

Bila je suha, hladna, prava noč v marcu. Sijal je mesec, čigar kraji so bili obrnjeni navzgor, kot da bi jih bila prevrnila burja. Veter je oteževal razgovor in naganjal v lica kri, mimo tega je skoraj povsem pregnal ljudi z ulic, kar se je zdelo Uttersonu nenavadno, ker še nikdar ni videl ta del Londona tako praznega. Želel je, da bi bilo drugače.

Pool, ki je šel za kakšen korak ali dva pred njim, je sredi pločnika nenadoma obstal. Kljub mrazu je snel z glave klobuk in si obrisal potno čelo. Vendar ga ni oznojila naporna pot, marveč neka notranja bolečina, ki ga je dušila, zakaj obraz mu je bil bled in ko je spregovoril, mu je bil glas rezek in sekajoč.

— No, gospod, — je rekel, — prišla sva. Naj nama bog pomaga, da bi se vse dobro končalo.

Lakaj je previdno potrkal na vrata. Čez čas so se odprla na ozko špranjo, kolikor je pač dovoljevala veriga, in neki glas je vprašal:

— Si ti, Pool?

— Jaz sem, jaz, — je odvrnil Pool. — Odpri!

Vstopila sta. Sprejemnica je bila bleščeče razsvetljena; v kamini je gorel močan ogenj in okrog njega je bila zbrana, kakor čreda ovac, vsa Jekyllova služinčad, moški in ženske. Kakor hitro je zagledala Uttersona neka sobarica, je histerično zajokala, kuharica pa je kriknila:

— O moj bog, pa saj to je Mr. Utterson! — in stekla k njemu z razširjenimi rokami, kot bi ga hotela objeti.

— Kaj, kaj? Ste mar vsi tukaj? — je rekel advokat nasajeno. — To ni prav. To je celo nedostojno; vašemu gospodarju bi to prav gotovo ne ugajalo.

— Vsi so preplašeni, — je rekel Pool.

Zavladal je mučen mir; nihče ni mogel ugovarjati Poolovi ugotovitvi, le sobarica je povišala glas in še bolj predriljivo zahlipala.

— Molči! — je kriknil Pool tako ostro, kot more le človek, ki so mu živci razdraženi in do skrajnosti napeti. In res, ko je služkinja tako naglo in piskajoče zahlipala, so se vsi vznemirili in se z izrazom pričakovanja ozrli k notranjim vratom.

— Zdaj pa, — je nadaljeval sobar in pogledal dečka, brusilca nožev, — prinesi mi svečo, da bomo s tem končali.

Nato je zaprosil Mr. Uttersona, naj gre z njim na vrt, ki je bil za hišo.

— Gospod, — je dejal, — hodite čimbolj potih. Hočem, da bi sami vse slišali, vendar ne bi želel, da bi vas drugi slišali. Čujte gospod, če bi vas nemara pozval da vstopite, nikar ne napravite tega.

Te nenavadne besede so Uttersona tako presenetile, da bi kmalu zgubil svoje duševno ravnotežje. Zbral je vse sile, da je ostal hladnokrven in šel za sobarjem v laboratorijsko zgradbo in skozi kirurški amfiteater, ki je bil poln skatel, košar, slame in steklenic. Prispela sta do stopnic, ki so vodile v delovno sobo. Tu mu je dal Pool znak, naj stopi vstran in poslušaj. Pool je položil svečo na tla, se z očitnim naporom ohrabil, se vzpel po stopnicah in z negotovo roko potrkal na vrata delovne sobe, ki so bila tapacirana z rdečo tkanino.

— Gospod! Mr. Utterson bi vas hotel videti, — je rekel Pool in dal advokatu še enkrat znak, naj pazljivo poslušaj.

Od znotraj je odgovoril neki glas, s takšnim prizvokom, kot da se smilj sam sebi.

— Reci mu, da ne morem nikogar sprejeti.

— Hvala, gospod, — je rekel Pool z odtentkom zmogoslavlja v glasu. Spet je vzel svečo in odvedel Uttersona preko dvorišča nazaj v kuhinjo, kjer je bil ogenj že ugasnil.

— Gospod, — je dejal in gledal advokatu naravnost v oči, — je bil mar to glas mojega gospodarja?

— Kaže, da se je mnogo spremenil, — je odvrnil Mr. Utterson.

— Spremenil? Seveda, tudj jaz tako mislim, — je rekel sobar. — Vendar gospod, poslušajte me, mar naj se jaz, ki sem preživel v tej hiši več kot dvajset let, prevaram o glasu svojega gospodarja? Ne gospod! Moj gospodar ni več med živimi, umorjen je bil pred osmimi dnevi, ko smo ga slišali, kako moli in kliče boga. O tem pa, kdo je v sobi in zakaj je tod ostal, se moramo prepričati, Mr. Utterson.

— To je sila nenavadna zgodba, Pool; to je pravzaprav surova zgodba, človek, — je dejal Utterson zamišljeno in si grizel nohte. — Vzemimo, da je vse tako kakor si vi zamišljate, vzemimo, da je bil doktor Jekyll umorjen... toda povejte mi, kaj naj bi morila zadrževalo, da ostane tukaj? Ta domneva je nevzdržna in mi v skladu z zdravim razumom.

— Kaže, Mr. Utterson, da vas je težko prepričati in zadovoljiti, vendar vam bom poskušal to razložiti, — je dejal Pool. — Vedeti morate, da je on ali ono, ali kdorkoli je že v tej sobi, ves prejšnji teden moledovalo po neki vrsti zdravila in se ga ni moglo spomniti. Včasih je bila to tudi njegova navada... hočem reči, gospodarjev običaj... da napiše svoje zahteve na kos papirja in ga vrže na stopnice. Tega tedna pa ni bilo nič drugega, kot zgolj to; nič drugega kot le papirji in zaprta vrata, celo hrano smo mu puščali pred vrati, ki si jo je prithotapil noter, ko ga ni nihče videl. Vsak dan, večkrat tudi po dvakrat ali trikrat, je izdajal na takšen način svoja naročila ali pisal proteste. Pošiljal me je v vse mogoče karnarje. Vsakokrat, ko sem mu prinesel kemikalije, ki jih je bil zahteval, se je že kmalu zatem pojavil na stopnicah nov listek; naročal mi je, naj kemikalije vrnem, ker bojšda niso čiste in izdal novo naročilo za neko drugo lekarno. Ta kemikalija mu je nadvse potrebna, gospod. Hoče jo imeti, pa naj stane kolikor hoče.

— Imate kakšnega teh listkov? — je vprašal advokat. Pool je segel v žep in izvlekel zmečkan kos papirja. Advokat ga je zdravnil in se z njim približal sveči. Pzljivo ga je obračal in prebral. Na njem je pisalo: